

Raportul special

Sprijinul UE pentru regiunile carbonifere

Accent limitat pe tranziția socioeconomică și energetică

CURTEA DE
CONTURI
EUROPEANĂ

Cuprins

	Puncte
Sinteză	I-VII
Introducere	01-21
Declinul sectorului cărbunelui și impactul asupra aprovizionării cu energie și a ocupării forței de muncă	01-06
Impactul negativ al extracției și al arderii cărbunelui asupra sănătății, a mediului și a climei	07-10
Reducerea ajutorului de stat pentru sectorul extracției de cărbune	11-13
Obiectivele din ce în ce mai ambițioase ale UE privind clima	14-16
Sprijinul din partea UE disponibil pentru regiunile carbonifere	17-21
Sfera și abordarea auditului	22-25
Observații	26-56
Cererea de pe piața muncii a stimulat perspectivele de ocupare a forței de muncă, dar datele nu sunt suficiente pentru a se evalua modul în care lucrătorii din sectorul cărbunelui au beneficiat de formare profesională finanțată de UE	26-32
Lucrătorii disponibilizați din sectorul cărbunelui au întâlnit o situație în general pozitivă pe piața muncii	27-29
Lucrătorii disponibilizați din sectorul cărbunelui puteau beneficia de formare profesională finanțată de UE, dar lipsesc date privind participarea	30-32
Statele membre au utilizat fonduri UE pentru coeziunea teritorială fără a pune accentul pe tranziția regiunilor carbonifere	33-48
Majoritatea strategiilor referitoare la tranziție au fost elaborate recent	34-35
Era disponibil sprijin prin FEDR și Fondul de coeziune, dar impactul acestuia asupra tranziției energetice și asupra creării de locuri de muncă a fost limitat	36-43
UE a mărit recent în mod considerabil sprijinul pentru tranziția regiunilor carbonifere	44-48

În pofida progreselor de ansamblu, cărbunele rămâne o sursă semnificativă de emisii de gaze cu efect de seră în unele state membre **49-56**

Emisiile de CO₂ generate de arderea cărbunelui au scăzut, dar cărbunele din producție internă a fost înlocuit uneori cu importuri sau cu alți combustibili fosili **50-52**

Până în prezent, statele membre au acordat puțină atenție emisiilor de metan generate de minele de cărbune închise sau abandonate **53-56**

Concluzii și recomandări **57-63**

Anexă

Producția și consumul de cărbune în UE

Lista acronimelor

Glosar:

Răspunsurile Comisiei

Calendar

Echipa de audit

Sinteză

I Timp de decenii, cărbunele a fost o sursă de energie esențială în UE. Reducerea producției de cărbune a condus la o scădere semnificativă a numărului de angajați din acest sector, în principal înainte de 2000. În Pactul verde al UE, eliminarea treptată a cărbunelui din producția de energie a fost identificată drept factor esențial pentru atingerea obiectivelor climatice pentru 2030 și pentru obținerea neutralității climatice până în 2050.

II Curtea a evaluat în cadrul auditului său dacă sprijinul acordat de UE contribuise în mod eficace la tranziția socioeconomică și energetică în anumite regiuni din UE în care industria cărbunelui era în declin. Auditul a inclus un eșantion de șapte regiuni din UE și a acoperit o sumă de peste 12,5 miliarde de euro reprezentând fonduri UE acordate până în a doua jumătate a anului 2021 în cadrul financiar 2014-2020. Curtea se așteaptă ca recomandările și constatările sale să contribuie la o implementare eficientă din punctul de vedere al costurilor a Fondului pentru o tranziție justă, care urmărește să atenueze impactul socioeconomic și de mediu al tranziției către neutralitatea climatică, inclusiv al eliminării treptate a cărbunelui.

III Concluzia Curții este că sprijinul acordat de UE pentru regiunile carbonifere a pus un accent limitat pe crearea de locuri de muncă și pe tranziția energetică, având un impact redus în materie, și că, în pofida unor progrese în ansamblu, cărbunele rămâne o sursă semnificativă de emisii de gaze cu efect de seră în unele state membre.

IV Lucrătorii disponibilizați au întâlnit o situație în general pozitivă pe piața forței de muncă în majoritatea regiunilor incluse în sfera auditului Curții. Aceștia au avut posibilitatea de a urma cursuri de formare profesională finanțate prin Fondul social european, însă lipsesc date privind gradul de participare. Numărul de locuri de muncă create direct în aceste regiuni prin investiții finanțate în cadrul Fondului european de dezvoltare regională a fost relativ scăzut, în special în comparație cu numărul total de șomeri din aceste regiuni. Curtea a constatat că, în majoritatea regiunilor din eșantionul său, proiectele finanțate nu au avut un impact semnificativ asupra economiilor de energie sau asupra capacității de producție a energiei din surse regenerabile.

V Începând din 2018, Comisia oferă diverse tipuri de expertiză în sprijinul regiunilor carbonifere. De asemenea, UE a creat Fondul pentru o tranziție justă, în valoare de 19,3 miliarde de euro, dar nu a evaluat amploarea nevoilor de finanțare. Curtea a constatat că statele membre aveau dificultăți în a utiliza fondurile disponibile în

termenul stabilit pentru a sprijini o tranziție eficace. Aceste dificultăți prezintă riscul ca fondurile menite să reducă costurile socioeconomice și de mediu ale tranziției să fie cheltuite fără ca tranziția să aibă de fapt loc. Acest risc a crescut odată cu invadarea Ucrainei de către Rusia în 2022.

VI Curtea a constatat o reducere semnificativă a emisiilor de CO₂ generate de arderea cărbunelui, dar a observat că, uneori, cărbunele din producție internă a fost înlocuit cu importuri sau cu alți combustibili fosili. Raportarea emisiilor de metan provenite de la minele închise sau abandonate nu era suficient de fiabilă. O propunere a Comisiei publicată în decembrie 2021 vizează remedierea acestei probleme. Utilizarea metanului provenit din minele închise sau abandonate pentru producția de energie a fost marginală în statele membre incluse în auditul Curții, cu excepția Germaniei.

VII Curtea recomandă Comisiei:

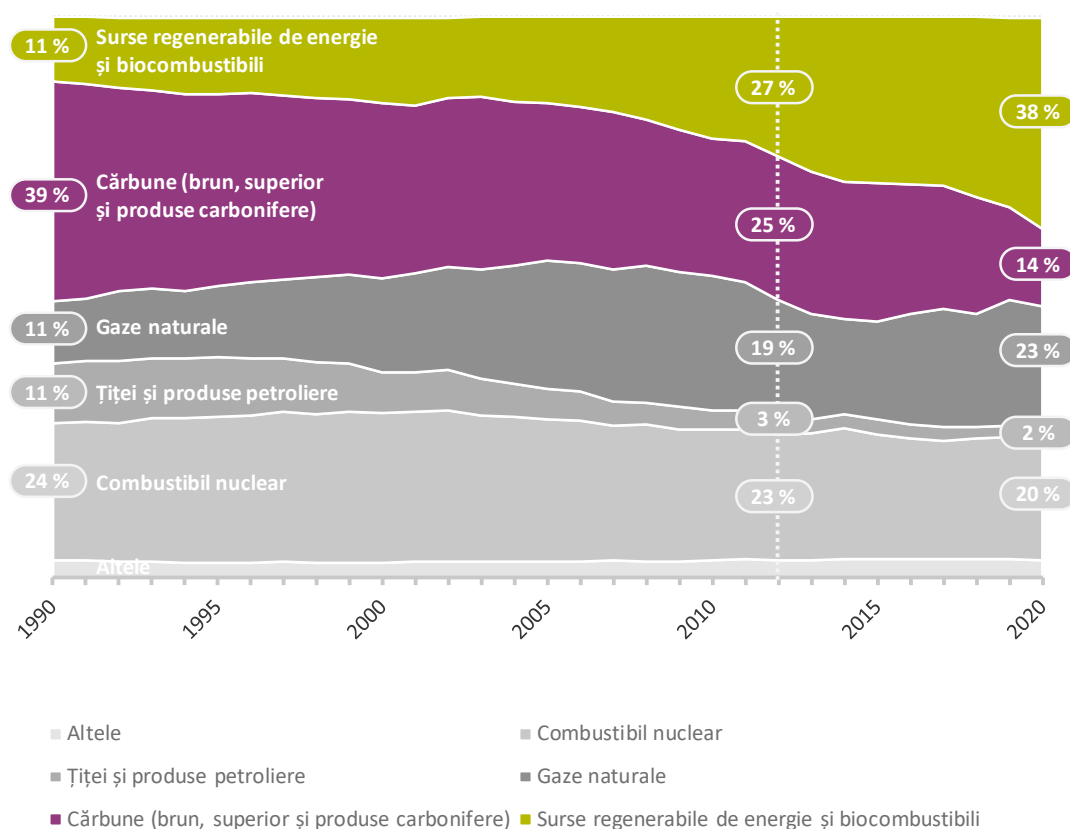
- (1) să verifice dacă Fondul pentru o tranziție justă este utilizat în mod eficace și eficient pentru a atenua impactul socioeconomic al tranziției către neutralitatea climatică în regiunile carbonifere și în cele cu o intensitate ridicată a carbonului;
- (2) să partajeze bune practici în ceea ce privește măsurarea și gestionarea emisiilor de metan provenite de la minele de cărbune închise sau abandonate.

Introducere

Declinul sectorului cărbunelui și impactul asupra aprovizionării cu energie și a ocupării forței de muncă

01 Cărbunele a fost cea mai importantă sursă pentru producerea de energie electrică și termică în Europa până în 2013, când a fost depășit de sursele regenerabile de energie (a se vedea [figura 1](#)). În 2020, cărbunele reprezenta în continuare aproape 14 % din producție de energie electrică și căldură derivată din UE¹.

Figura 1 – Proporția fiecărui tip de combustibil în producția de energie electrică și termică

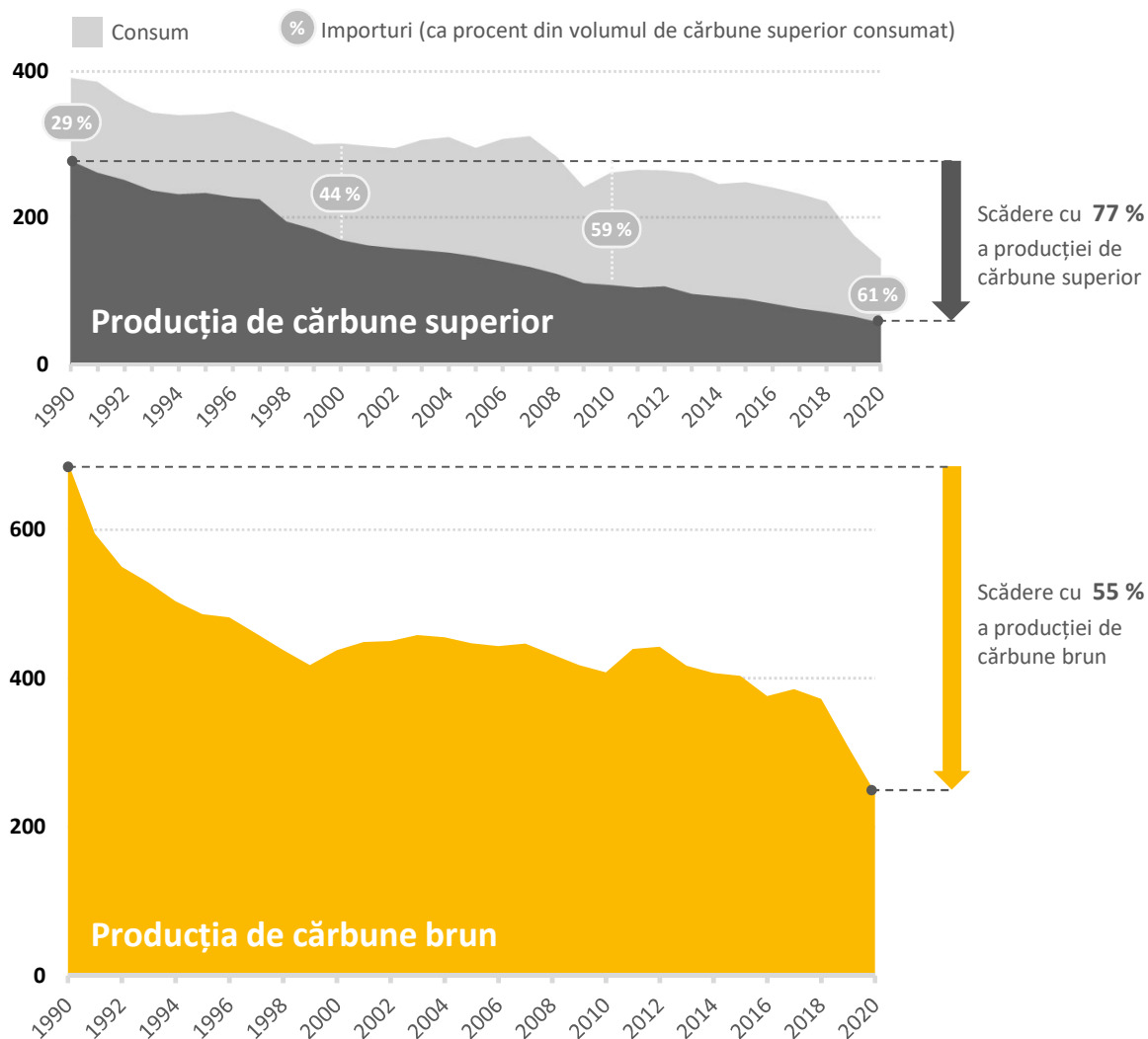
Sursa: Curtea de Conturi Europeană, pe baza datelor [Eurostat](#).

02 Există două tipuri principale de cărbune: cărbunele brun (care include lignitul) și huila/cărbunele superior (care include cărbunele termic, cocsul și antracitul). Cărbunele brun este extras în principal în mine de suprafață (cunoscute și ca

¹ Eurostat.

„exploatări miniere la zi”), în timp ce cărbunele superior este în cea mai mare parte extras în subteran. **Figura 2** prezintă modul în care producția și utilizarea cărbunelui au evoluat din 1990 încoace. Cărbunele brun este extras și utilizat în UE, importurile fiind marginale.

Figura 2 – Producția și consumul de cărbune în UE-27
(în milioane de tone)

Sursa: Curtea de Conturi Europeană, pe baza datelor Eurostat.

03 Consumul de cărbune superior în cele 27 de state membre a scăzut de la 390 de milioane de tone în 1990 la 144 de milioane de tone în 2020. În 2020, 61 % din cărbunele superior consumat în UE era importat, Rusia fiind sursa a aproape 54 % din importuri. **Anexa** conține informații privind consumul și producția de cărbune în fiecare stat membru în 2010, 2015 și 2020.

04 Un studiu din 2021² a arătat că, în 2018, 76 % din cărbunele consumat în UE a fost utilizat pentru energie electrică și încălzire, iar 24 % pentru producția de energie și de materiale în industrie (în principal industria siderurgică).

05 Reducerea producției de cărbune a condus la o scădere semnificativă a numărului de angajați din sectorul extractiv (a se vedea exemplele din [tabelul 1](#)). Cele mai mari scăderi ale forței de muncă au avut loc înainte de 2000. Același studiu din 2021³ a arătat că, în 2018, aproximativ 159 000 de persoane erau angajate direct în sectorul extracției de cărbune, iar 49 000 de persoane lucrau în centrale electrice pe bază de cărbune. La acestea se adăugau aproximativ 130 000 de locuri de muncă suplimentare de-a lungul lanțului de aprovizionare. În același an, angajații din sectorul cărbunelui reprezentau mai puțin de 0,2 % din populația ocupată din UE.

² Comisia Europeană – JRC, *Recent trends in EU coal, peat and oil shale regions*, 2021, p. 61.

³ Comisia Europeană – JRC, *Recent trends in EU coal, peat and oil shale regions*, 2021, p. 2-4.

Tabelul 1 – Exemple de perioade de tranziție în UE-27 și impactul acestora asupra ocupării forței de muncă în sectorul extracției de cărbune

Stat membru (regiune)	Principală perioadă de declin	Reducerea numărului de locuri de muncă în principală perioadă de declin	Număr de locuri de muncă în 2018***
Cehia (mai multe regiuni)*	1990-2000	100 000	14 000
Germania (zona Ruhr)**	1957-1977	350 000	7 800
Germania (zona Lausitz din Brandenburg și Saxonia)**	1990-2000	80 000	6 200
Spania (mai multe regiuni)*	1985-2015	29 000	1 700
Țările de Jos (Limburg)*	1965-1975	75 000	-
Polonia (Silezia Superioară, Mica Polonie și Lublin)*	1990-2002	230 000	83 000

Sursa:

* IDDRI și Climate Strategies, *Lessons from previous "COAL TRANSITIONS"*, 2017, p. 5.

** GermanWatch, *Transformation experiences of Coal Regions: Recommendations for Ukraine and other European countries, Complete Study*, 2020, p. 21.

*** Comisia Europeană – JRC, *Recent trends in EU coal, peat and oil shale regions*, 2021, appendicele C.

06 Studiul Comisiei din 2021⁴ a explicat că închiderea minelor de cărbune era rezultatul mai multor factori: caracterul ineficient și costisitor al producției de cărbune, importurile comparativ mai ieftine de cărbune superior și volatilitatea tot mai mare a prețurilor cărbunelui cocsificabil pe piețele internaționale. În acest studiu, se estima totodată că exista un risc puternic ca aproximativ 86 000 de locuri de muncă din sectorul extracției de cărbune (adică peste jumătate din numărul total de locuri de muncă din sector) să fie pierdute după 2020 din cauza închiderii posibile a minelor necompetitive.

⁴ Comisia Europeană – JRC, *Recent trends in EU coal, peat and oil shale regions*, 2021, p. 50 și p. 65.

Impactul negativ al extracției și al arderii cărbunelui asupra sănătății, a mediului și a climei

07 Extracția și arderea cărbunelui au efecte negative importante asupra sănătății, a mediului și a climei. Un studiu din 2018⁵ a concluzionat că există dovezi temeinice cu privire la legătura care există între activitățile de extracție a cărbunelui și o gamă largă de boli în cazul persoanelor care trăiesc în apropierea zonelor miniere.

08 Arderea cărbunelui are un impact negativ asupra calității aerului în multe locuri din UE. Potrivit Agenției Europene de Mediu, particulele fine de materie (PM_{2,5}) au cauzat peste 300 000 de decese premature în 2019 în UE⁶. Boilerele și sobele utilizate în locuințe care ard combustibili solizi, inclusiv cărbune, reprezintă sursa principală a acestor emisii, responsabilă pentru mai mult de jumătate din totalul emisiilor de PM_{2,5} în 2019⁷.

09 Potrivit inventarului anual al gazelor cu efect de seră al UE⁸, care include Regatul Unit și Islanda, arderea cărbunelui a fost responsabilă pentru 15 % din emisiile de gaze cu efect de seră în 2019 (excluzând emisiile și absorbantii din exploatarea terenurilor, schimbarea destinației terenurilor și silvicultură, precum și emisiile generate de aviația internațională). Extracția cărbunelui, în special în minele subterane, generează, de asemenea, emisii de metan, care, dacă nu sunt reduse, continuă și după închiderea minelor, chiar dacă în cantități mai mici. S-a estimat că emisiile de metan provenite din extracția cărbunelui și din minele închise reprezentau 0,7 % din totalul emisiilor de gaze cu efect de seră de 4 067 de milioane de tone de CO₂ echivalent înregistrate în 2019⁹.

⁵ Cortes-Ramirez et al., *BMC Public Health*, „Mortality and morbidity in populations in the vicinity of coal mining: a systematic review”, 2018, p. 1.

⁶ Agenția Europeană de Mediu, *Air quality in Europe 2021*, 2021.

⁷ Agenția Europeană de Mediu, *National Emission reduction Commitments (NEC) Directive emission inventory*, date pentru 2019.

⁸ Agenția Europeană de Mediu, *Annual European Union greenhouse gas inventory 1990–2019 and inventory report 2021*, 2021.

⁹ Agenția Europeană de Mediu, *Annual European Union greenhouse gas inventory 1990–2019 and inventory report 2021*, 2021, p. 344.

10 Impactul negativ potențial al mineritului asupra mediului include distrugerea peisajelor și a habitatelor, contaminarea apelor subterane, poluarea apei, eroziunea solului și poluarea chimică și cu praf. Arderea cărbunelui produce, de asemenea, cantități mari de deșeuri solide care conțin contaminanți precum mercur, uraniu, toriu, arsenic și alte metale grele.

Reducerea ajutorului de stat pentru sectorul extracției de cărbune

11 Ajutorul de stat desemnează sprijinul direct sau indirect care este acordat de autoritățile publice unei întreprinderi sau unei organizații și care îi oferă acesteia un avantaj față de concurenții săi. Normele sectoriale pentru perioada 2003-2010¹⁰ au permis acordarea de ajutoare de stat în industria cărbunelui pentru a se asigura aprovizionarea cu energie în UE. Un studiu din 2014¹¹ a arătat că, în perioada 2000-2012, producătorii de cărbune superior din UE au beneficiat de ajutoare de stat în valoare de 87 de miliarde de euro.

12 În 2010, Consiliul a adoptat norme tranzitorii pentru sectorul cărbunelui, cu scopul de a facilita închiderea minelor de cărbune necompetitive în perioada 2011-2027¹². În conformitate cu această decizie a Consiliului, ajutorul de stat este considerat compatibil cu buna funcționare a pieței interne dacă acoperă:

- o pierderile aferente producției curente ale unităților de producție a cărbunelui („ajutor pentru închidere”) până în 2018, cu condiția ca minele sprijinite să fie închise până la sfârșitul anului 2018;
- o costurile generate de închiderea unităților de producție a cărbunelui („costuri excepționale”), închidere care a avut loc în trecut sau va avea loc până în 2027. Tipurile de costuri care sunt eligibile pentru ajutorul de stat în acest sector includ prestațiile de asigurări sociale pentru lucrătorii disponibilizați sau pensionați, precum și costurile aferente reconversiei sau reafectării siturilor miniere.

¹⁰ Regulamentul (CE) nr. 1407/2002 al Consiliului din 23 iulie 2002 privind ajutorul de stat pentru industria cărbunelui (JO L 205, 2.8.2002, p. 1).

¹¹ Jonek-Kowalska, Izabela, *State aid and competitiveness of the hard coal mining industry in the European Union*, 2014.

¹² Decizia Consiliului din 10 decembrie 2010 privind ajutorul de stat pentru facilitarea închiderii minelor de cărbune necompetitive (2010/787/UE) (JO L 336, 21.12.2010, p. 24).

13 Din 2011 până în prezent, Comisia a publicat 21 de decizii vizând 10 state membre cu privire la respectarea normelor privind ajutoarele de stat în temeiul Deciziei din 2010 a Consiliului. Comisia a informat Curtea că, în perioada 2011-2020, companii miniere din opt state membre au beneficiat de ajutoare de stat în valoare de aproape 19,3 miliarde de euro.

Obiectivele din ce în ce mai ambițioase ale UE privind clima

14 În 2015, [Acordul de la Paris](#) a stabilit, în vederea atenuării schimbărilor climatice, un obiectiv la nivel mondial de limitare a încălzirii globale la un nivel „mult sub” 2°C și continuarea eforturilor de menținere a acesteia la 1,5°C. UE și statele membre ale acesteia au ratificat acordul în 2016. În 2019, Comisia a publicat comunicarea privind [Pactul verde european](#), care are drept scop „transformarea UE într-o societate echitabilă și prosperă, cu o economie modernă, competitivă și eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor”. Pactul verde a identificat eliminarea treptată a cărbunelui ca fiind esențială pentru atingerea obiectivelor climatice pentru 2030 și pentru obținerea neutralității climatice până în 2050.

15 În 2021, UE a adoptat Legea climei, care stabilește un obiectiv obligatoriu de zero emisii nete de gaze cu efect de seră până în 2050. Legea climei a fixat, de asemenea, un obiectiv intermediar de reducere a emisiilor nete cu cel puțin 55 % până în 2030 (comparativ cu nivelurile din 1990)¹³.

16 În urma invaziei Ucrainei de către Rusia în februarie 2022, Comisia a recunoscut că, pe termen scurt, țările ar putea fi nevoite să mărească consumul de cărbune înainte de a trece la surse regenerabile de energie pentru a evita dependența de gaze naturale, dar că obiectivele în materie de climă și energie fixate pentru 2030 trebuie să fie respectate. Comisia a afirmat, de asemenea, că UE ar trebui să accelereze tranziția către sursele regenerabile de energie¹⁴.

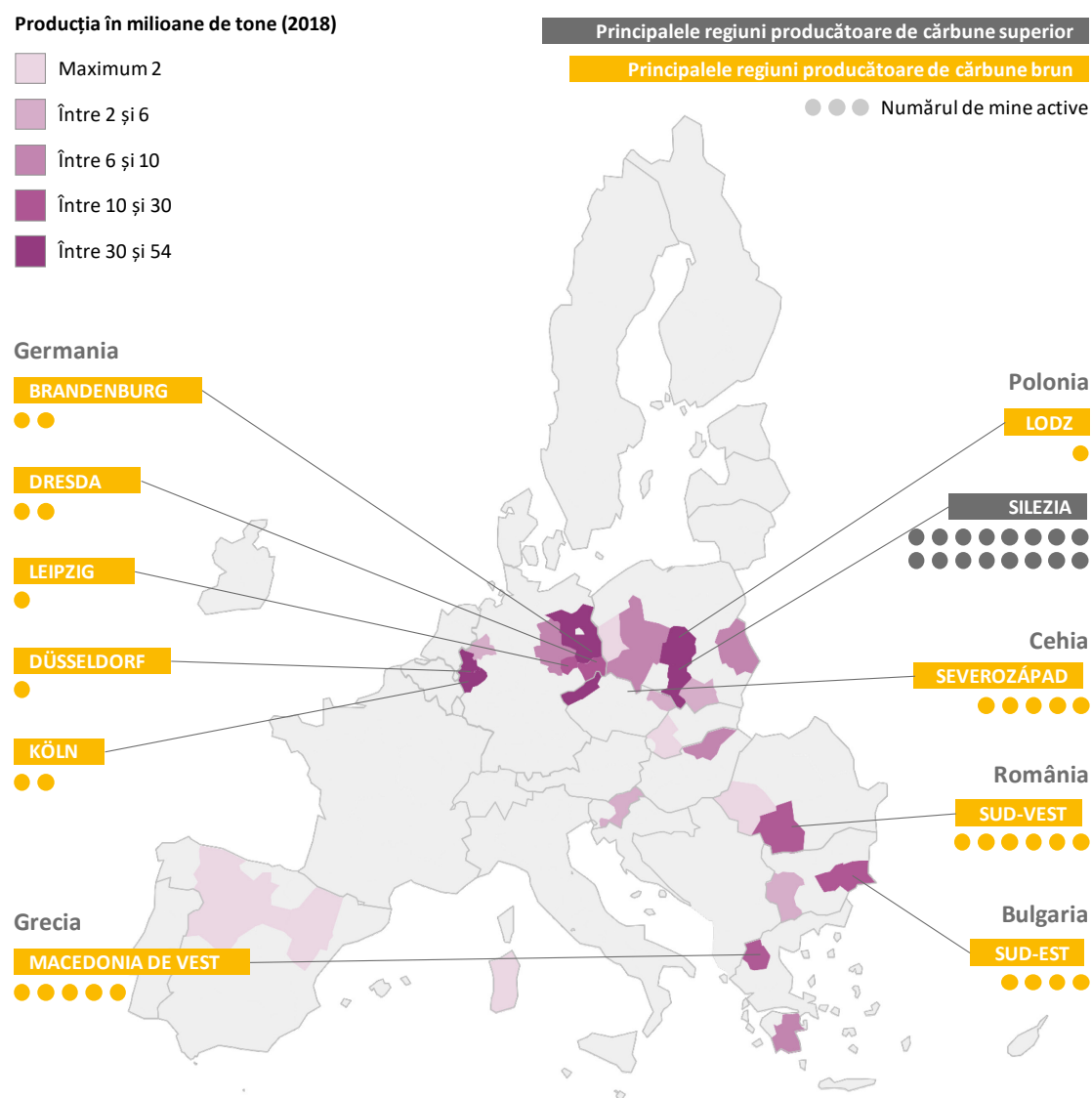
¹³ Articolele 1, 2 și 4 din [Regulamentul \(UE\) 2021/1119](#) de instituire a cadrului pentru realizarea neutralității climatice („Legea europeană a climei”) (JO L 243, 9.7.2021, p. 1).

¹⁴ [Declarația susținută în fața Comisiei ENVI de vicepreședintele executiv Frans Timmermans cu privire la războiul din Ucraina și la impactul asupra politicii UE în domeniul climei și al energiei](#), 7 martie 2022.

Sprijinul din partea UE disponibil pentru regiunile carbonifere

17 Producția de cărbune din UE era concentrată în anumite regiuni din statele membre. În 2018, cărbunele era încă exploatat în mod activ în 29 de regiuni NUTS 2 din 11 state membre ale UE (a se vedea [figura 3](#)).

Figura 3 – Principalele regiuni carbonifere din UE

Sursa: Comisia Europeană – JRC, *Recent trends in EU coal, peat and oil shale regions*, 2021, p. 100-101.

18 Caracteristicile acestor regiuni carbonifere variază.

- În unele regiuni, industria cărbunelui este răspândită într-o zonă geografică extinsă (cum ar fi Asturia în Spania și Silezia în Polonia). În altele, aceasta este mai concentrată în zone mai mici (de exemplu, Palencia și León în Spania și microregiunea Valea Jiului în România).

- o Unele regiuni carbonifere sunt situate în zone construite sau în apropierea acestora, în timp ce altele se află în zone rurale mai izolate.
- o În unele regiuni carbonifere, industria cărbunelui, care este adesea legată de producția de energie electrică și termică, domină economia, în timp ce în altele, cărbunele face parte dintr-un peisaj industrial mai variat.
- o Datorită caracteristicilor lor geografice sau socioeconomice, unele regiuni carbonifere au un potențial semnificativ de exploatare a surselor regenerabile de energie¹⁵.

19 Înainte de introducerea recentă a Fondului pentru o tranziție justă (a se vedea punctul **45**), UE nu avea niciun program specific de finanțare pentru fostele sau actualele regiuni producătoare de cărbune. Pentru a sprijini tranziția socioeconomică și energetică în abordarea obiectivelor climatice și a consecințelor închiderii minelor, statele membre și regiunile aveau acces, pe lângă fondurile naționale și regionale proprii, la resursele disponibile în cadrul următoarelor fonduri structurale și de investiții europene (fondurile ESI):

- o **Fondul european de dezvoltare regională** (FEDR), cu o alocare bugetară de **228 de miliarde de euro** pentru perioada 2014-2020. Obiectivul acestui fond este de a îmbunătăți coeziunea economică și socială în UE prin reducerea disparităților dintre regiuni. Printre domeniile majore pentru care se acordă sprijin din FEDR se numără inovarea și cercetarea, agenda digitală, întreprinderile mici și mijlocii și economia cu emisii scăzute de dioxid de carbon;
- o **Fondul social european** (FSE), cu o alocare bugetară de **100 de miliarde de euro** pentru perioada 2014-2020. Obiectivul acestui fond este să promoveze ocuparea durabilă și de calitate a forței de muncă și mobilitatea forței de muncă;
- o **Fondul de coeziune**, cu o alocare bugetară pentru perioada 2014-2020 de **61 de miliarde de euro** pentru 15 state membre. Obiectivul acestui fond este să reducă disparitățile economice și sociale și să promoveze dezvoltarea durabilă. Fondul sprijină dezvoltarea rețelelor transeuropene de transport și proiecte care contribuie la prioritățile de mediu ale UE.

20 Principalele documente strategice ale statelor membre pentru utilizarea acestor fonduri sunt acordurile de parteneriat și programele operaționale. Unele programe

¹⁵ Comisia Europeană – JRC, *Clean energy technologies in coal regions: Opportunities for jobs and growth: Deployment potential and impacts*, 2020, p. 5.

operaționale sunt gestionate la nivel central în statele membre, în timp ce altele sunt gestionate la nivel regional. Comisia pune la dispoziție orientări, aprobă aceste documente de planificare și supraveghează punerea lor în aplicare. Autoritățile regionale și cele naționale sunt responsabile de planificarea și punerea în aplicare a tranziției socioeconomice și energetice a regiunilor carbonifere, precum și de utilizarea fondurilor ESI în acest scop.

21 Pe baza informațiilor primite de la cele șapte regiuni incluse în sfera auditului Curții (a se vedea *figura 4* de la punctul **25**), reiese că, în temeiul cadrului financiar 2014-2020, fondurile ESI menționate la punctul **19** vor fi sprijinit proiecte în aceste regiuni cu o sumă totală de peste 12,5 miliarde de euro.

Sfera și abordarea auditului

22 Acest audit se apleacă asupra rolului fondurilor UE în tranziția socioeconomică și energetică a regiunilor în care industria cărbunelui era în declin. Tranziția socioeconomică și energetică a unei regiuni carbonifere se referă la procesul de reorientare a economiei unei astfel de regiuni în vederea înlocuirii locurilor de muncă pierdute din cauza eliminării treptate a cărbunelui, la realizarea de economii de energie și la trecerea la surse de energie compatibile cu obiectivele climatice ale UE. Rezultatele obținute și recomandările formulate în urma acestui audit urmăresc să contribuie la o punere în aplicare a Fondului pentru o tranziție justă (FTJ) care să fie eficientă din punctul de vedere al costurilor.

23 Curtea a examinat dacă sprijinul acordat de UE contribuise în mod eficace la tranziția socioeconomică și energetică în regiunile din UE în care industria cărbunelui era în declin. Astfel, auditul a urmărit să afle:

- o dacă lucrătorii disponibilizați din industriile conexe sectorului cărbunelui au beneficiat de formare profesională și asistență corespunzătoare;
- o dacă statele membre, împreună cu Comisia, identificaseră nevoile de dezvoltare socioeconomică și direcționaseră fondurile în consecință;
- o dacă emisiile de gaze cu efect de seră generate de sectorul cărbunelui termic s-au redus odată cu scăderea producției de cărbune termic în UE.

24 Auditul a inclus un eșantion de șapte regiuni din UE. Atunci când a evaluat utilizarea fondurilor UE, Curtea s-a concentrat asupra Fondului social european, a Fondului european de dezvoltare regională și a Fondului de coeziune pentru perioada 2014-2020. Au fost acoperite și alte acțiuni de sprijin pentru regiunile carbonifere, inclusiv Inițiativa pentru regiunile carbonifere în tranziție și concepția FTJ. La data auditului, era prea devreme pentru a include planurile teritoriale pentru o tranziție justă menționate la punctul [47](#) în sfera activității desfășurate de Curte.

25 Probele au fost obținute din următoarele surse:

- o examinări documentare și interviuri cu reprezentanți ai cinci direcții generale ale Comisiei (DG Concurență, DG Energie, DG Ocuparea Forței de Muncă, Afaceri Sociale și Incluziune; DG Politică Regională și Urbană și Centrul Comun de Cercetare) și cu secretariatul Inițiativei pentru regiunile carbonifere în tranziție;

- o examinare a datelor privind producția de cărbune din UE, utilizarea acesteia și emisiile de gaze cu efect de seră asociate; eficiența energetică și energia din surse regenerabile; populația și situația economică la nivel de regiune (date în principal de la Eurostat);
- o examinare a diferitor studii de evaluare vizând tranziția energetică, emisiile de metan și situația generală a dezvoltării economice pentru eșantionul de șapte regiuni carbonifere;
- o interviuri cu reprezentanți din cele șapte regiuni carbonifere selectate aflate în tranziție în cinci state membre (a se vedea *figura 4* de mai jos), precum și examinarea strategiilor și a documentelor privind utilizarea fondurilor UE în perioada 2014-2020. Curtea a selectat aceste regiuni pe baza numărului de mine de cărbune închise între 2010 și 2018 și a numărului de angajați din sectorul extracției de cărbune în 2014.

Figura 4 – Caracteristicile regiunilor carbonifere selectate

GERMANIA

LAUSITZ

(doar partea din Brandenburg)

- Zonă formată din 5 regiuni NUTS 3 (Cottbus, Dahme-Spreewald, Elbe-Elster, Oberspreewald-Lausitz, Spree-Neiße)
- 0,6 milioane de locuitori
- 3 600 de angajați în sectorul minier

CEHIA

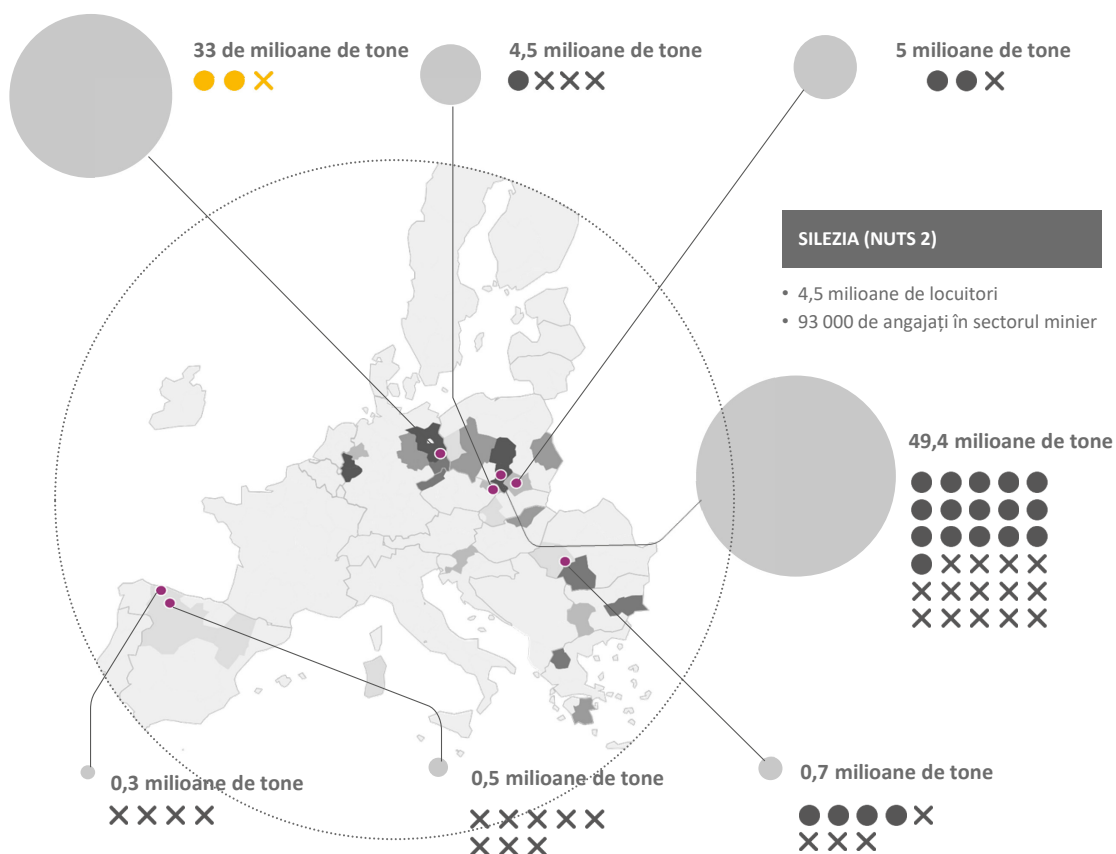
SILEZIA MORAVĂ (NUTS 2)

- 1,2 milioane de locuitori
- 14 700 de angajați în sectorul minier

POLONIA

MICA POLONIE (NUTS 2)

- 3,4 milioane de locuitori
- 4 900 de angajați în sectorul minier

SPANIA

ASTURIA (NUTS 2)

- 1 milion de locuitori
- 2 400 de angajați în sectorul minier

PALENCIA ȘI LEÓN (AMBELE NUTS 3)

- Ambele sunt provincii (NUTS 3) în Castilia și León (NUTS 2)
- 0,6 milioane de locuitori
- 1 100 de angajați în sectorul minier

ROMÂNIA

VALEA JIULUI (MICROREGIUNE)

- Situată în județul Hunedoara (NUTS 3) în regiunea Vest (NUTS 2)
- 0,1 milioane de locuitori
- 4 700 de angajați în sectorul minier

Notă: angajați în sectorul minier în 2014, cifre raportate de autoritățile regionale.

Regiuni producătoare de cărbune superior

Regiune producătoare de cărbune brun

Producția de cărbune în 2018

Numărul de mine active în 2022

Numărul de mine închise între 2010 și 2021

Sursa: Eurostat, date colectate de la statele membre și de la Comisia Europeană – JRC, *Recent trends in EU coal, peat and oil shale regions*, 2021, p. 100-101.

Observații

Cererea de pe piața muncii a stimulat perspectivele de ocupare a forței de muncă, dar datele nu sunt suficiente pentru a se evalua modul în care lucrătorii din sectorul cărbunelui au beneficiat de formare profesională finanțată de UE

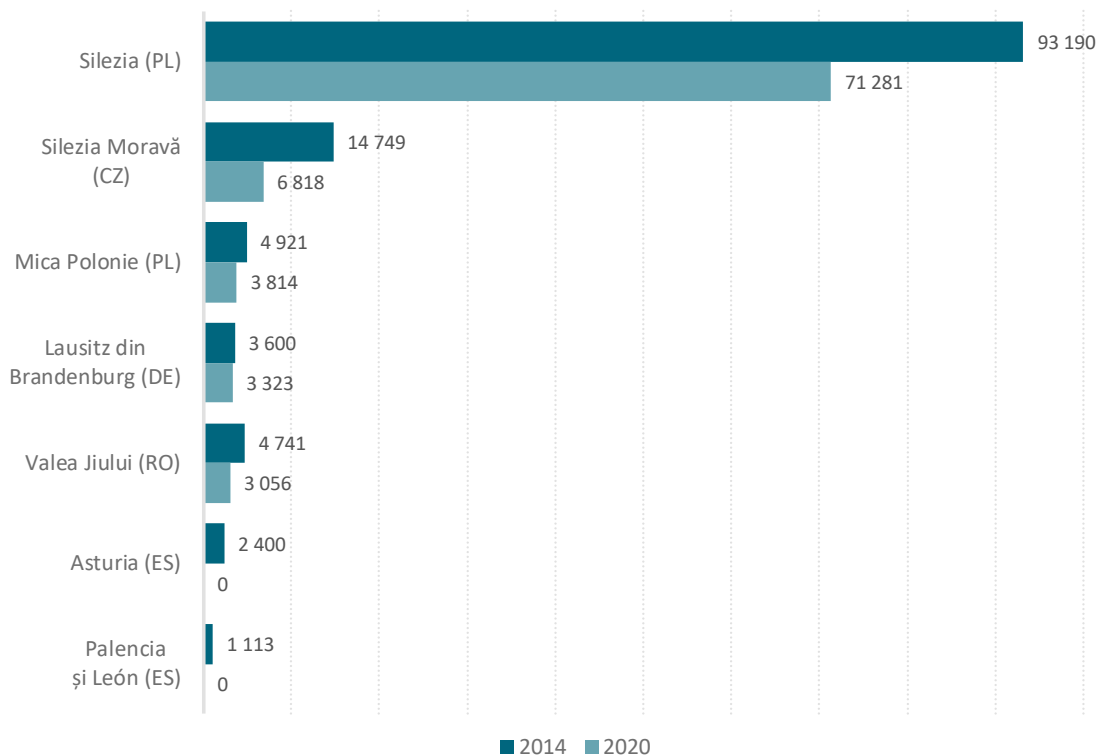
26 Curtea a examinat dacă autoritățile statelor membre au oferit posibilități de formare profesională și o asistență corespunzătoare angajaților disponibilizați din industria cărbunelui. Ea a evaluat dacă:

- au fost puse la dispoziție suficiente activități de formare și de asistență pentru a-i ajuta pe lucrătorii disponibilizați să își găsească un nou loc de muncă, ținând seama de numărul de concedieri și de situația de pe piețele regionale ale muncii;
- existau date pentru a se evalua contribuția acestor activități.

Lucrătorii disponibilizați din sectorul cărbunelui au întâlnit o situație în general pozitivă pe piața muncii

27 În regiunile carbonifere acoperite de auditul Curții, numărul persoanelor angajate direct în sectorul extracției de cărbune în 2020 reprezenta mai puțin de 2 % din populația încadrată în muncă. Două regiuni făceau însă excepție: Silezia (PL) și Valea Jiului (RO), unde această proporție era de 4 % și, respectiv, de 14 %. **Figura 5** prezintă scăderea între 2014 și 2020 a numărului de persoane angajate direct în sectorul mineritului. În unele regiuni, aceste reduceri ale personalului din sector au fost obținute prin fluctuații naturale ale numărului de angajați și prin pensionări, de exemplu în Lausitz (DE) și în Silezia (PL). În alte regiuni însă, de exemplu în Silezia Moravă (CZ), companiile miniere au fost nevoite să concedieze lucrători.

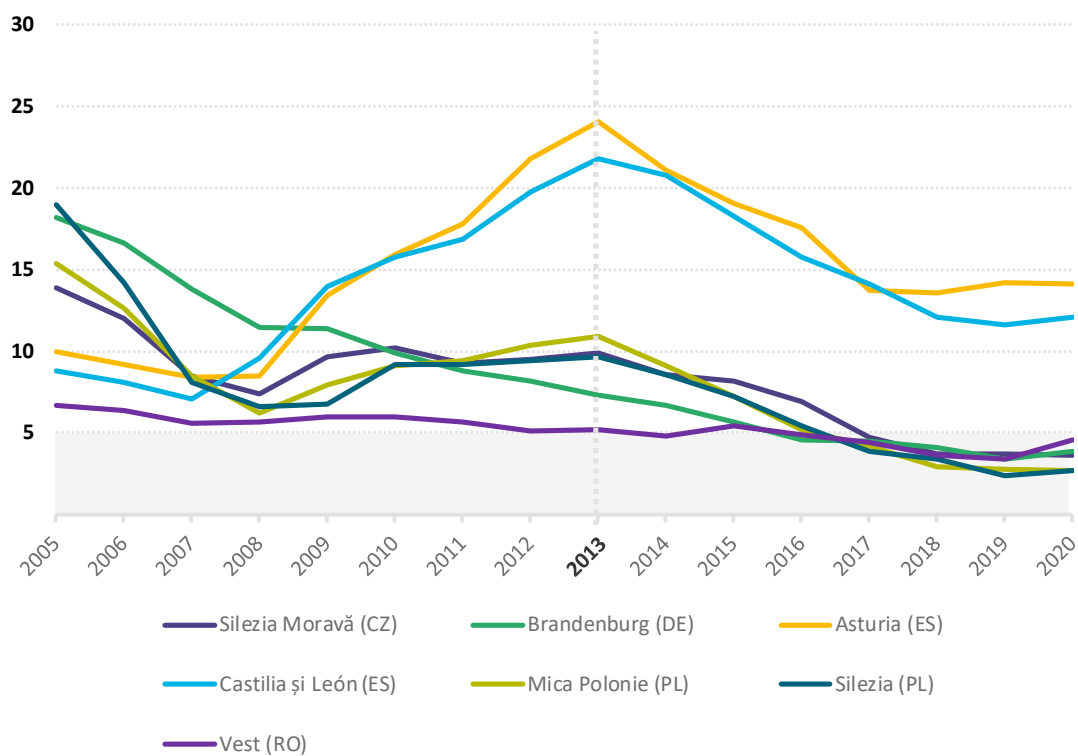
Figura 5 – Locuri de muncă directe în sectorul extracției de cărbune între 2014 și 2020

Sursa: Curtea de Conturi Europeană, pe baza datelor obținute de la statele membre.

28 *Figura 6* prezintă evoluția din 2005 încoace a ratei șomajului în regiunile producătoare de cărbune selectate. Scăderea ratei șomajului începând din 2014 indică faptul că situația de pe piața muncii a fost în general pozitivă pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, reducând riscul ca lucrătorii disponibilizați din industria cărbunelui să rămână șomeri. Până în 2020, rata șomajului scăzuse sub 5 % în toate regiunile vizate, cu excepția celor două regiuni din Spania. Totuși, rata șomajului în aceste două regiuni se situa sub rata națională (15,5 %). În pofida acestor îmbunătățiri, este posibil ca unele dificultăți de pe piața muncii să nu fie reflectate de analiza ratei șomajului (a se vedea *caseta 1*).

Figura 6 – Rata șomajului, 2005-2020 (în %)

Sursa: Curtea de Conturi Europeană, pe baza datelor Eurostat cu privire la ratele șomajului în rândul populației cu vârsta între 15 și 74 de ani.

Caseta 1

Trei sferturi dintre persoanele cu vârste între 15 și 65 de ani din Valea Jiului (România) nu au un loc de muncă

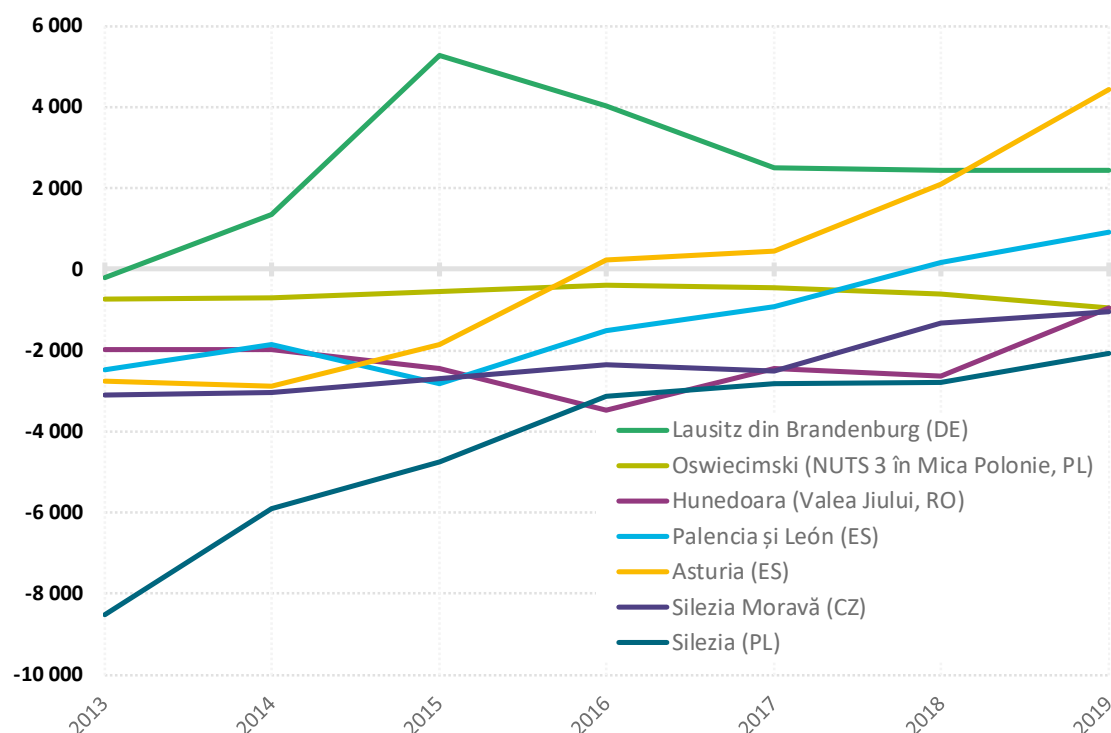
În Valea Jiului, numărul de angajați din sectorului cărbunelui a scăzut în urma restructurării acestuia, de la 70 000 în 1995 la 25 000 în 2019. În 2019, regiunea număra 100 000 de persoane cu vârste cuprinse între 15 și 65 de ani. Dintre acestea, doar 1 489 erau considerați șomeri, întrucât căutau în mod activ un loc de muncă și erau înregistrați la oficiul de șomaj. Prin urmare, rata șomajului oferă o imagine incompletă a situației dificile în materie de ocupare a forței de muncă în Valea Jiului.

Potrivit Inițiativei pentru regiunile carbonifere în tranziție¹⁶, Valea Jiului are o economie în mare parte nediversificată, care depinde încă în mare măsură de activitățile miniere. Conectivitatea limitată a regiunii și infrastructura de transport deteriorată, degradarea mediului și închiderile succesive ale minelor, plus valorile asociate de concedieri, au dus la un declin general al populației din Valea Jiului. În pofida unui anumit grad de restructurare economică, regiunea prezintă o atractivitate limitată pentru investitorii privați.

29 Cu excepția regiunilor Lausitz (DE) și Asturia (ES), celelalte regiuni din eșantionul Curții au înregistrat o migrație netă negativă în perioada 2013-2020; altfel spus, numărul de persoane care au plecat era mai mare decât numărul de persoane care s-au stabilit în aceste regiuni (a se vedea [figura 7](#)). Acest lucru a contribuit și el parțial la reducerea ratei șomajului, deoarece unii șomeri au decis să se mute din regiunile respective pentru a căuta locuri de muncă în altă parte.

¹⁶ Comisia Europeană, *Regional profile Jiu Valley*, Inițiativa pentru regiunile carbonifere în tranziție, 2020.

Figura 7 – Migrația netă în regiunile selectate, 2013-2019

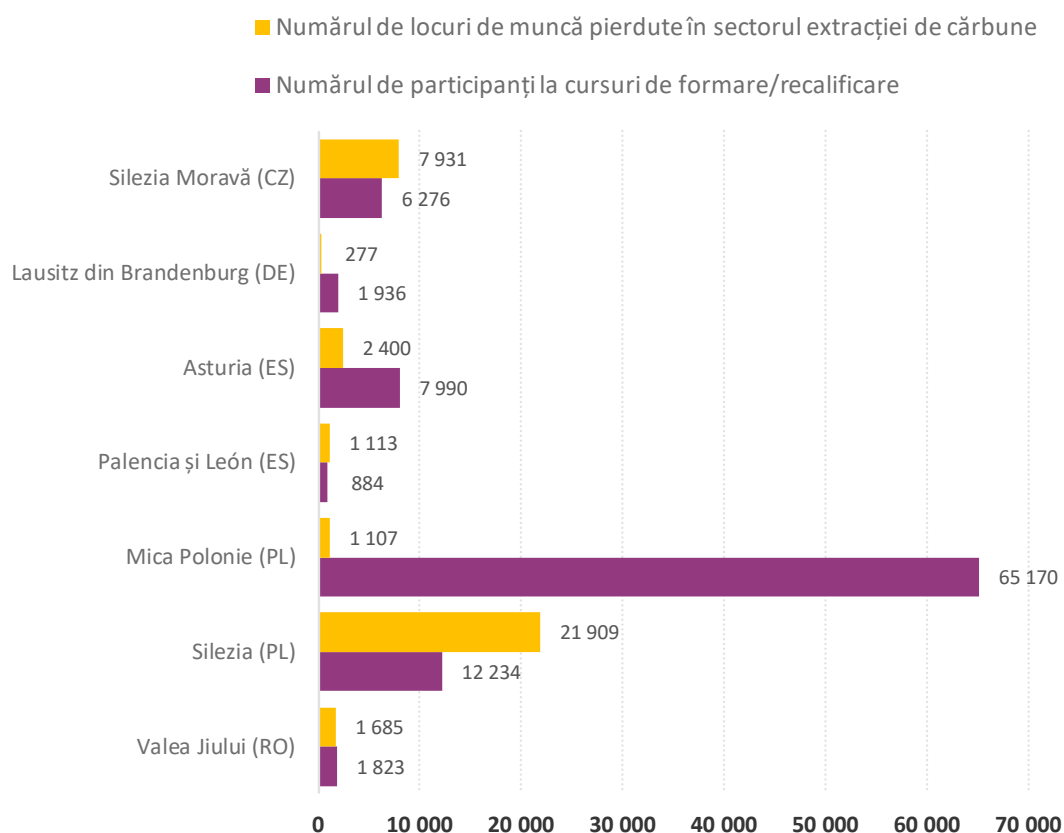

Sursa: Curtea de Conturi Europeană, pe baza datelor Eurostat.

Lucrătorii disponibilizați din sectorul cărbunelui puteau beneficia de formare profesională finanțată de UE, dar lipsesc date privind participarea

30 *Figura 8* prezintă pe scurt sprijinul acordat în cadrul Fondului social european pentru cursuri și activități de formare destinate șomerilor, inclusiv angajaților disponibilizați din sectorul minier, în regiunile care au făcut obiectul auditului Curții. În majoritatea regiunilor au fost utilizate și fonduri naționale pentru a oferi șomerilor și lucrătorilor disponibilizați din sectorul minier posibilități de formare și de recalificare.

Figura 8 – Activități finanțate prin FSE în perioada 2014-2020

Sursa: Curtea de Conturi Europeană, pe baza datelor obținute de la statele membre.

31 *Caseta 2* descrie două proiecte care au sprijinit în mod specific foști lucrători din industria cărbunelui. Participanții la aceste proiecte reprezentau mai puțin de 2 % din locurile de muncă pierdute în sectorul extracției de cărbune în regiunile auditate. Se poate observa că cele două proiecte sprijinite în Silezia Moravă (CZ) și în Palencia și León (ES) vizaseră inițial un număr mai mare de persoane decât numărul efectiv de participanți.

Caseta 2

Exemple de măsuri finanțate de UE care vizau angajații disponibilizați din industria cărbunelui

În **Silezia Moravă (CZ)**, FSE a finanțat cu 370 000 de euro un proiect care le oferea participanților bilanțuri profesionale, formare, recalificare și servicii de identificare a unor oferte de muncă adecvate în raport cu competențele lor. Dintre cele 338 de persoane implicate în acest proiect, 260 (77 %) erau foști angajați ai unei companii miniere. Până la data auditului, 324 de participanți urmaseră până la capăt măsurile planificate, iar 278 obținuseră un loc de muncă după părăsirea programului. Bugetul inițial al proiectului era de patru ori mai mare, dar a trebuit să fie redus din cauza evoluțiilor pozitive de pe piața muncii care au avut ca rezultat un interes mai scăzut decât se aștepta din partea participanților potențiali.

În **Palencia și León (ES)**, Fondul european de ajustare la globalizare (FEG) a acordat 1,02 milioane de euro pentru finanțarea unui proiect care viza îmbunătățirea capacității de inserție profesională a foștilor lucrători din sectorul minier. Obiectivul acestui fond este de a aborda disponibilizările la scară largă rezultate ca urmare a restructurării industriale. Proiectul a asigurat cursuri de formare pentru 198 de foști lucrători din sectorul cărbunelui, care reprezentau 58 % din obiectivul inițial (339). Potrivit informațiilor disponibile, 81 (41 %) de lucrători au reușit să își găsească un loc de muncă în urma formării.

32 Legislația aferentă FSE nu impunea statelor membre să raporteze separat date referitoare la foștii angajați din industria cărbunelui. Autoritățile competente din regiunile selectate nu au fost în măsură să extragă informații cu privire la foștii angajați care proveneau din acest sector. În consecință, nu s-a putut determina numărul de angajați disponibilizați din industria cărbunelui care au participat la măsurile finanțate de UE și nici ce contribuție au avut aceste măsuri în a ajuta participanții să își găsească noi locuri de muncă. Erau disponibile informații numai pentru cele doar câteva măsuri specifice, cum ar fi cele descrise în **caseta 2** de mai sus.

Statele membre au utilizat fonduri UE pentru coeziunea teritorială fără a pune accentul pe tranziția regiunilor carbonifere

33 Curtea a examinat dacă statele membre, împreună cu Comisia, identificaseră nevoile de dezvoltare socioeconomică și direcționaseră fondurile în consecință. Ea a evaluat:

- o dacă statele membre identificaseră problema declinului cărbunelui în analiza punctelor forte, a punctelor slabe, a oportunităților și a amenințărilor (SWOT) din cadrul programelor lor operaționale și dacă elaboraseră documente strategice care să abordeze tranziția socioeconomică;
- o dacă statele membre, cu sprijinul Comisiei, investiseră fonduri UE în acțiuni care contribuiau la tranziția energetică și la dezvoltarea țesutului economic al regiunilor carbonifere afectate și aduceau beneficii clare, cum ar fi crearea de noi locuri de muncă, creșterea capacităților în materie de resurse regenerabile și reducerea consumului de energie;
- o dacă, după adoptarea Acordului de la Paris, Comisia luase măsuri pentru a sprijini regiunile carbonifere aflate în tranziție, în funcție de nevoile lor specifice.

Majoritatea strategiilor referitoare la tranziție au fost elaborate recent

34 Nu exista la nivelul UE o cerință legală de a se pregăti o strategie privind tranziția socioeconomică sau energetică pentru regiunile carbonifere în perioada 2014-2020. Curtea consideră că elaborarea unei astfel de strategii ar fi fost o bună practică, cu atât mai mult cu cât toate regiunile selectate, cu excepția Brandenburgului, se confruntau cu un declin puternic al producției de cărbune, iar extracția cărbunelui nu mai era o activitate viabilă. **Tabelul 2** prezintă o imagine de ansamblu a elaborării strategiilor socioeconomice în regiunile carbonifere selectate. Analiza Curții cu privire la strategiile de tranziție arată că cele publicate între 2018 și 2021 conțin o evaluare a analizei SWOT a regiunii respective sau a unor analize similare și că principalele părți interesate au fost implicate în elaborarea strategiilor.

Tabelul 2 – Privire de ansamblu asupra strategiilor de tranziție socioeconomică în regiunile selectate

Regiune	Observații
Silezia Moravă (CZ)	În 2015, guvernul ceh a decis să pună în aplicare programul RE:START, menit să sprijine restructurarea economică a trei regiuni carbonifere din Cehia. Primul plan de acțiune din cadrul programului a fost elaborat pentru perioada 2017-2030. O strategie regională pentru perioada 2019-2027, publicată în 2019, sublinia necesitatea unei tranziții socioeconomice, precum și impactul negativ al industriei cărbunelui asupra mediului și a climei.
Lausitz (DE)	Pentru Lausitz, au fost elaborate strategii specifice de tranziție socioeconomică după 2017, în urma adoptării unei strategii de renunțare la cărbune pentru Germania, prin care s-au alocat pentru Brandenburg 17 miliarde de euro sub formă de ajutor național până în 2038.
Asturia (ES)	Într-un context în care relativ puțini mineri mai erau activi în 2013, iar activitățile miniere încetaseră în 2018, fondurile din cadrul strategiei 2013-2018 au fost cheltuite în principal pentru compensarea foștilor mineri. Strategiile pentru perioada 2019-2027 se axează pe reactivarea economică și pe o dezvoltare alternativă a regiunilor miniere, vizând transformarea lor structurală.
Palencia și León (ES)	
Silezia (PL)	Necesitatea unei tranziții socioeconomice și energetice fusese deja subliniată într-o strategie din 2013, dar planul de acțiune corespunzător pentru „transformarea regiunii” a fost publicat abia în 2019. În 2020, a fost adoptată o nouă strategie regională, care pune un accent mai puternic pe transformarea socioeconomică a regiunii.
Mica Polonie (PL)	Deși o strategie din 2011 includea măsuri pentru a face față tranziției socioeconomice, măsurile planificate în strategia din 2020 răspund mai bine nevoilor în contextul tranziției.

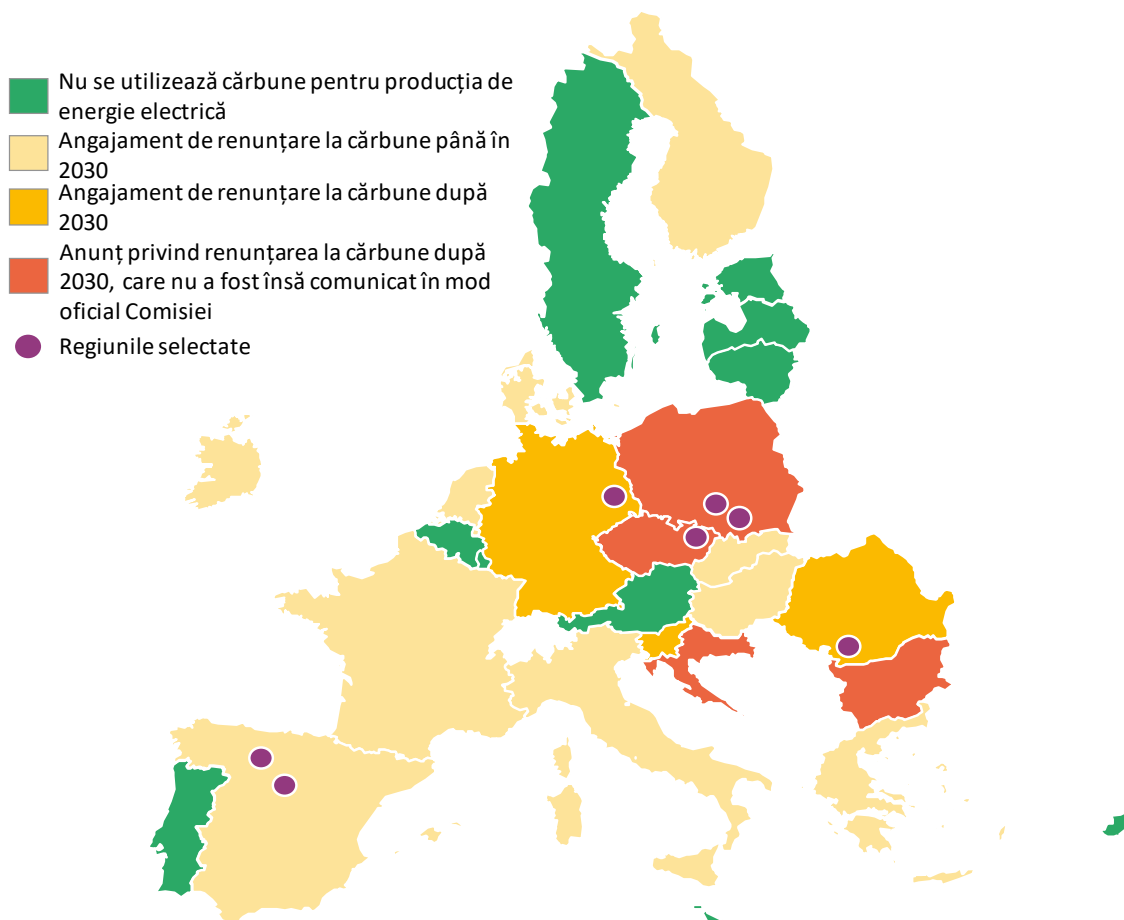
Valea Jiului (RO)	O strategie pentru perioada 2022-2030 referitoare la dezvoltarea socioeconomică și de mediu a Văii Jiului era în proces de aprobare la momentul auditului. Elaborată cu fonduri UE, strategia se baza pe analize ale provocărilor și oportunităților din microregiune și a luat în considerare opiniile părților interesate relevante. Aceasta este cea de a treia strategie de dezvoltare pentru Valea Jiului. Strategia aprobată în 2016 nu a fost niciodată pusă în aplicare. Strategia pentru perioada 2002-2010 nu a avut un impact semnificativ asupra situației socioeconomice din Valea Jiului.
----------------------	---

Sursa: Curtea de Conturi Europeană.

35 Angajamentele oficiale de eliminare treptată a cărbunelui au fost asumate între 2016 și 2022 (a se vedea [figura 9](#)) și au contribuit la elaborarea recentă a strategiilor de tranziție în regiunile selectate. Planurile naționale integrate privind energia și clima pentru perioada 2021-2030 prezintă modul în care statele membre intenționează să abordeze aspecte precum eficiența energetică, sursele regenerabile de energie și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră. Aceste planuri au fost actualizate ultima dată în 2019, ceea ce înseamnă că impactul celor mai recente angajamente nu este încă reflectat în planurile curente. Statele membre vor trebui să prezinte Comisiei un proiect de actualizare a planurilor naționale până în iunie 2023¹⁷.

¹⁷ Articolele 3 și 14 din [Regulamentul \(UE\) 2018/1999](#) privind guvernanța uniunii energetice și a acțiunilor climatice (JO L 328, 21.12.2018, p. 1).

Figura 9 – Situația angajamentelor în materie de eliminare treptată a cărbunelui, pe țări (mai 2022)

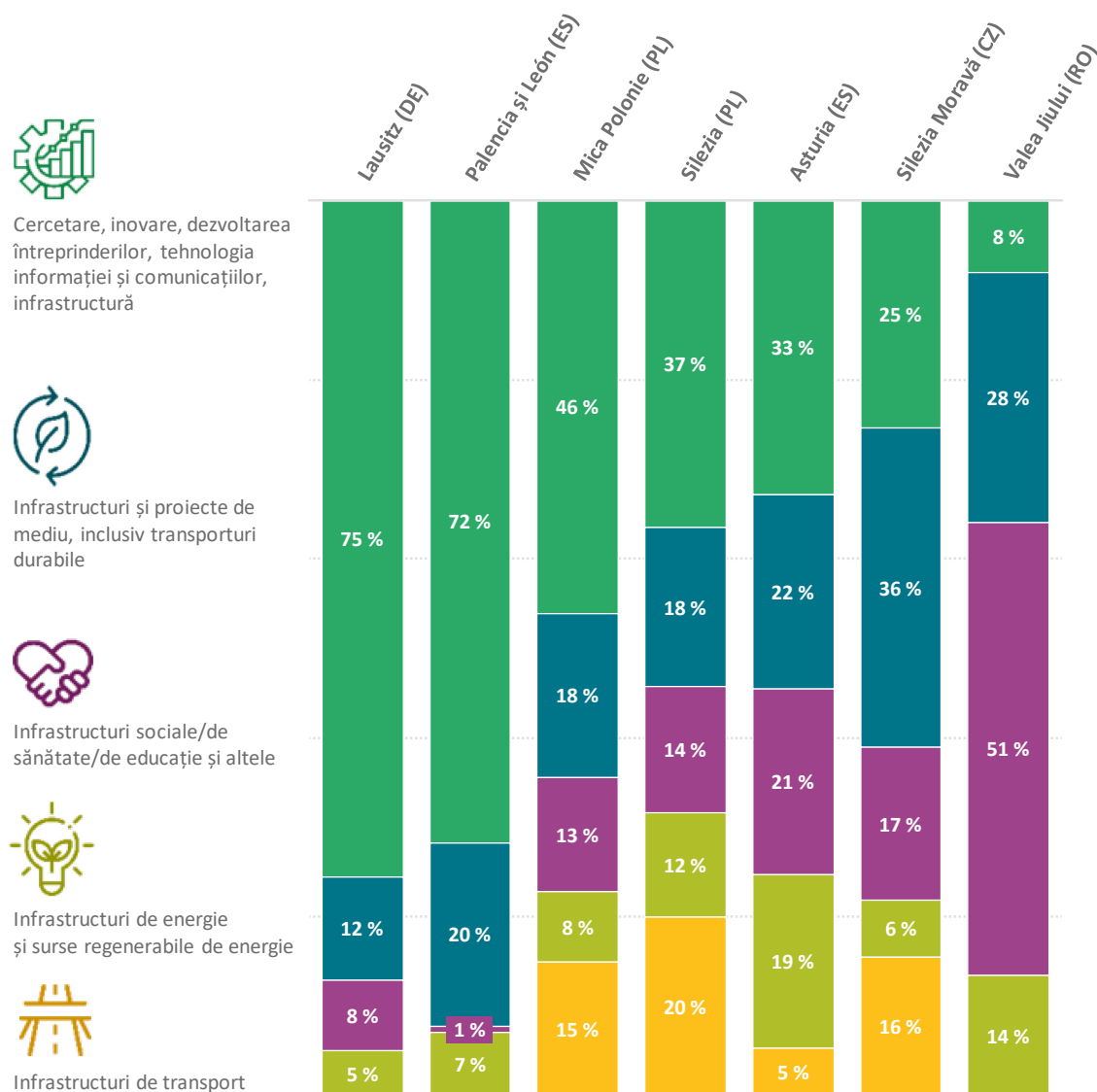

Sursa: Curtea de Conturi Europeană, pe baza [informațiilor](#) deținute de Comisia Europeană.

Era disponibil sprijin prin FEDR și Fondul de coeziune, dar impactul acestuia asupra tranziției energetice și asupra creării de locuri de muncă a fost limitat

36 *Figura 10* prezintă gradul de absorbție a FEDR în regiunile carbonifere selectate, inclusiv prin programele de la nivel național. În Lausitz (DE), Palencia și León (ES) și Mica Polonie (PL), o mare parte din finanțarea FEDR a fost alocată cercetării, inovării și dezvoltării întreprinderilor. În Valea Jiului (RO), Silezia (PL) și Silezia Moravă (CZ), o proporție semnificativă a fondurilor a fost investită pentru îmbunătățirea infrastructurilor sociale, de sănătate, de educație și de transport. În toate regiunile, cu excepția Lausitz, peste 18 % din fondurile FEDR au fost cheltuite pentru măsuri de îmbunătățire a mediului, cum ar fi stații de epurare, sau pentru acțiuni vizând ameliorarea calității aerului. Până în ultimul trimestru al anului 2021, cele șapte regiuni acoperite de auditul Curții aprobaseră sprijin din partea UE în valoare de 9,5 miliarde de euro pentru finanțarea de proiecte prin FEDR.

Figura 10 – Utilizarea FEDR în perioada 2014-2020 în regiunile carbonifere selectate

Sursa: Curtea de Conturi Europeană, pe baza informațiilor comunicate de statele membre și de regiunile carbonifere selectate.

37 Pe lângă finanțarea din FEDR, o sumă de 2,5 miliarde de euro din Fondul de coeziune a fost utilizată pentru a sprijini proiecte în patru regiuni. În Valea Jiului (RO), această finanțare a avut un quantum important, reprezentând 46 % din totalul cheltuielilor combinate din Fondul de coeziune și FEDR în regiune. Proiectele sprijinite au vizat renovarea și modernizarea sistemului de apă și apă uzată din județul Hunedoara. În Silezia (PL) și în Mica Polonie (PL), Fondul de coeziune a reprezentat 28 % și, respectiv, 22 % din volumul celor două fonduri combinate, cea mai mare parte a finanțării fiind direcționată către construcția de căi ferate, autostrăzi și drumuri, în cadrul rețelei transeuropene de transport. În Silezia Moravă (CZ), Fondul de coeziune a

reprezentat 14 % din volumul celor două fonduri combinate și a fost de asemenea utilizat în principal pentru a sprijini proiecte de infrastructură de transport.

38 *Tabelul 3* prezintă numărul de locuri de muncă ce urmau să fie create în mod direct cu sprijin din FEDR, pe baza datelor primite de la autoritățile de management. Nivelurile sunt scăzute (sub 5 %) în comparație cu media șomajului înregistrată în perioada 2014-2020 în regiunile selectate. Prin stimularea cererii de produse și servicii pentru proiectele subvenționate, FEDR creează locuri de muncă și în mod indirect, dar nu sunt disponibile date privind astfel de locuri de muncă create în mod indirect.

Tabelul 3 – Locuri de muncă ce urmau să fie create în mod direct prin proiecte finanțate din FEDR în perioada 2014-2020

Regiune	Numărul de locuri de muncă (A)	Numărul mediu de șomeri în perioada 2014-2020 (B)	Exprimat ca % (A/B *100)
Silezia Moravă (CZ)	387	33 800	1,1
Lausitz (DE)	110	24 000	0,5
Asturia (ES)	668	74 700	0,9
Silezia (PL)	3 802	93 600	4,1
Mica Polonie (PL)	2 151	70 500	3,1
Valea Jiului (RO)	104	75 000	0,1

Sursa: Curtea de Conturi Europeană, pe baza informațiilor furnizate de statele membre și de Eurostat [autoritățile spaniole nu au comunicat informații pentru Palencia și León (ES)]. Pentru Valea Jiului (RO), în locul numărului mediu de șomeri, a fost utilizat numărul persoanelor din populația activă care nu au un loc de muncă (a se vedea *caseta 1*).

39 Un raport¹⁸ din 2020 al Comisiei Europene a evaluat potențialul fostelor regiuni carbonifere de nivel NUTS 2 de a investi în surse regenerabile de energie și de a crea locuri de muncă cu ajutorul acestor tehnologii care permit obținerea de energie curată. Cele șapte regiuni selectate au fost evaluate după cum urmează:

- Brandenburg (Lausitz) (DE), Asturia (ES) și Castilia și León (Palencia și León) (ES) sunt regiuni cu un potențial ridicat de ocupare a forței de muncă în domeniul tehnologiilor care permit obținerea de energie curată;

¹⁸ Comisia Europeană – JRC, *Clean energy technologies in coal regions: Opportunities for jobs and growth*, 2020, p. 5-6.

- Mica Polonie (PL) și regiunea Vest (Valea Jiului, RO) ar putea să dezvolte treptat locuri de muncă grație tehnologiilor în domeniul energiei curate până în 2030, dar potențialul acestor tehnologii de a crea locuri de muncă nu s-ar concretiza pe deplin înainte de 2050;
- Silezia Moravă (CZ) și Silezia (PL) au o capacitate limitată de a înlocui în totalitate locurile de muncă din sectorul cărbunelui cu locuri de muncă în sectorul tehnologiilor aferente energiei curate.

40 Fondurile UE nu subvenționează în general proiecte de o anvergură mai mare pentru instalarea de tehnologii mature de producție a energiei din surse regenerabile, deoarece, în ziua de azi, acestea ar trebui să genereze suficiente fluxuri de venituri și nu ar primi un grant¹⁹. Prin urmare, fondurile ESI sprijină, de obicei, instalațiile mai mici. Acest lucru a fost confirmat de analiza Curții cu privire la cheltuielile din FEDR în cele șapte regiuni selectate, efectuate în principal pentru noi instalații de panouri solare. Valea Jiului (RO) nu a finanțat instalații de energie din surse regenerabile, iar patru regiuni selectate au cheltuit mai puțin de 1 % din finanțarea contractată din FEDR pentru surse regenerabile de energie. Silezia (PL) este regiunea în care a fost contractată cea mai mare proporție de cheltuieli din FEDR pentru surse regenerabile de energie – aproximativ 3 %, care vor asigura noi capacități de energie din surse regenerabile și reprezintă 2,3 % din capacitatea tehnică potențială a regiunii, potrivit raportului din 2020 menționat la punctul anterior.

41 Principiul „eficiența energetică înainte de toate” al UE înseamnă că, mai întâi, trebuie avută în vedere eficiența energetică, înainte de a se investi în surse de energie suplimentare. În regiunile auditate, cheltuielile din FEDR pentru proiecte de economisire a energiei vizând infrastructura publică, fondul locativ existent, IMM-urile și întreprinderile mari au variat de la 2,4 % din totalul cheltuielilor contractate din FEDR în Palencia și León (ES) la 15 % în Asturia (ES).

42 Curtea a reușit să determine impactul preconizat al acestor măsuri de eficiență energetică finanțate de UE numai pentru Silezia Moravă (CZ), unde proiectele din perioada 2014-2020 ar trebui să genereze economii anuale de energie reprezentând aproape 5 % din consumul anual total de energie termică din regiune. Pentru Silezia (PL) și Mica Polonie (PL), autoritățile au pus la dispoziție date privind impactul programelor regionale, dar nu și al programelor de la nivel național. În fiecare dintre aceste două regiuni, se preconizează că economiile de energie finanțate de UE vor reprezenta mai puțin de 3 % din consumul anual de energie termică și mai puțin de 1 %

¹⁹ Articolul 61 din [Regulamentul \(UE\) nr. 1303/2013](#) (JO L 347, 20.12.2013, p. 320).

din consumul anual de energie electrică. Celelalte regiuni din eșantion nu au furnizat Curții date suficient de complete pentru a se putea proceda la o estimare.

43 În raportul său privind eficiența energetică în întreprinderi, Curtea a constatat, de asemenea, că proiectele finanțate de UE în domeniul eficienței energetice nu vor aduce decât o contribuție modestă la obiectivele UE²⁰. Un studiu din 2020 realizat de Comisia Europeană²¹ arată că majoritatea economiilor de energie de la nivel național²² sunt mai degrabă rezultatul obligațiilor în materie de eficiență energetică sau al regimului de impozitare a energiei.

UE a mărit recent în mod considerabil sprijinul pentru tranziția regiunilor carbonifere

44 În decembrie 2017, Comisia a anunțat lansarea [Inițiativei pentru regiunile carbonifere în tranziție](#) („CRiT”), cu un buget de 3,1 milioane de euro. Aceasta a luat forma unei platforme deschise, care reunea toate părțile interesate relevante, promovând schimbul de cunoștințe și de experiență între regiunile carbonifere. De asemenea, inițiativa a furnizat asistență tehnică pentru șapte regiuni carbonifere [inclusiv Asturia (ES), Silezia (PL), Mica Polonie (PL) și Valea Jiului (RO)]. În iunie 2020, Comisia a lansat [Platforma pentru o tranziție justă](#), pe baza experienței acumulate grație platformei CRiT. O serie de rapoarte publicate de JRC²³ au identificat mai multe dintre aceste regiuni și au descris profilul acestora.

²⁰ [Raportul special nr. 02/2022](#): „Eficiența energetică în întreprinderi: s-au obținut unele economii de energie, dar există deficiențe la nivelul planificării și al selecției proiectelor”, punctele 117-120.

²¹ Comisia Europeană, [Evaluarea din 2019 a progreselor realizate de statele membre către obiectivele naționale de eficiență energetică pentru 2020 și către punerea în aplicare a Directivei privind eficiența energetică în conformitate cu articolul 24 alineatul \(3\) din Directiva privind eficiența energetică 2012/27/UE](#), 2020; figura 3, COM(2020) 326 final.

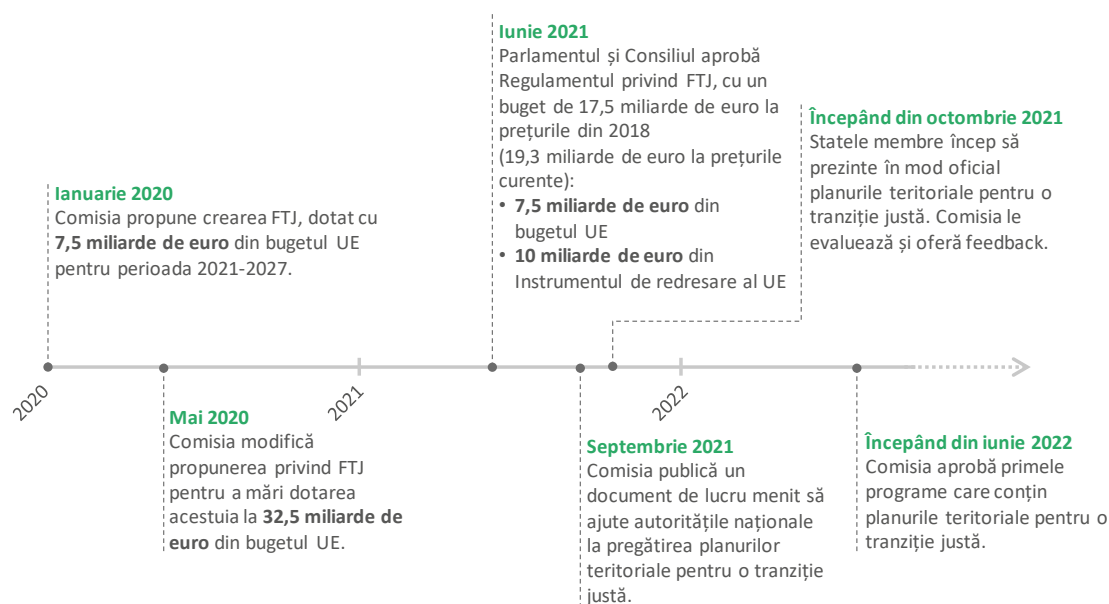
²² Economii cerute la articolul 7 din [Directiva privind eficiența energetică](#).

²³ Comisia Europeană – JRC, [EU coal regions: opportunities and challenges ahead](#), 2018. [Clean energy technologies in coal regions: Opportunities for jobs and growth](#), 2020. Comisia Europeană – JRC, [Recent trends in EU coal, peat and oil shale regions](#), 2021.

45 Ca parte a Pactului verde european, Comisia a propus Mecanismul pentru o tranziție justă în sprijinul regiunilor și al sectoarelor celor mai afectate de tranziția către economia neutră climatic și care depind de combustibili fosili, inclusiv cărbune, turbă și șisturi bituminoase, și de procese industriale cu emisii ridicate de gaze cu efect de seră (așa-numitele „regiuni afectate de tranziție”). Mecanismul se bazează pe trei piloni:

- Fondul pentru o tranziție justă (FTJ)²⁴, cu un buget de 19,3 miliarde de euro disponibil în principal pentru granturi, care este executat în cadrul gestiunii partajate între Comisie și statele membre (a se vedea *figura 11*);
- Schema pentru o tranziție justă, care oferă garanții bugetare în cadrul InvestEU pentru a atrage investiții private;
- o facilitate de împrumut pentru sectorul public, în cadrul căreia împrumuturile BEI sunt combinate cu granturi din partea UE.

Figura 11 – Cronologia creării Fondului pentru o tranziție justă

Sursa: Curtea de Conturi Europeană, pe baza legislației și a informațiilor obținute de la Comisia Europeană.

²⁴ [Regulamentul \(UE\) 2021/1056](#) al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 de instituire a Fondului pentru o tranziție justă (JO L 231, 30.6.2021, p. 1).

46 Avizul Curții²⁵ referitor la propunerile Comisiei de regulament privind FTJ a evidențiat faptul că Comisia nu efectuase o analiză cuprinzătoare cu privire la rezultatele obținute de finanțarea anterioară din partea UE în aceste regiuni sau la nevoile lor rămase neacoperite. Curtea a subliniat în acest aviz importanța coordonării și a complementarității diferitelor surse de finanțare. Ea a insistat asupra riscului ca fondurile destinate să atenueze costurile socioeconomice și de mediu ale tranziției să fie cheltuite fără ca tranziția să aibă de fapt loc, dat fiind că este posibil ca unele regiuni să nu își transforme industriile cu o intensitate ridicată a carbonului. Acest risc este exacerbat de orizontul de timp limitat al programului. Fondurile disponibile prin Instrumentul de redresare al UE, în valoare de 10,87 miliarde de euro, vor trebui angajate până la sfârșitul anului 2023 și utilizate până la sfârșitul anului 2026.

47 Planurile teritoriale pentru o tranziție justă reprezintă un element central al implementării FTJ. Până în august 2022, fuseseră aprobate 10 planuri teritoriale pentru o tranziție justă. Invadarea Ucrainei de către Rusia în 2022 și efectele asupra pieței energiei pot duce, de asemenea, la întârzieri în tranziția de la cărbune și pot avea un impact asupra punerii în aplicare a planurilor de tranziție.

48 Regulamentul privind FTJ stabilește o serie de elemente pe care statele membre trebuie să le descrie în planurile lor aferente, inclusiv procesul de tranziție la nivel național, dificultățile aduse de tranziție în regiunile cele mai afectate și contribuția preconizată a FTJ²⁶. Un document de lucru al serviciilor Comisiei privind planurile teritoriale pentru o tranziție justă²⁷ prezintă opinia serviciilor Comisiei cu privire la cerințele în materie de programare. În ceea ce privește condițiile de acceptare a planurilor, documentul descrie situațiile în care Comisia ar accepta sau ar respinge propunerile statelor membre. Aceste condiții au potențialul de a reduce parțial unele dintre riscurile identificate în avizul Curții, dar, la momentul auditului, era prea devreme pentru a se evalua modul în care ele vor fi aplicate în practică.

²⁵ [Avizul nr. 5/2020](#) referitor la propunerile 2020/0006 (COD) ale Comisiei din 14 ianuarie 2020 și din 28 mai 2020 de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a Fondului pentru o tranziție justă.

²⁶ Articolul 11 din [Regulamentul \(UE\) 2021/1056](#).

²⁷ [Document de lucru al serviciilor Comisiei privind planurile teritoriale pentru o tranziție justă](#), SWD(2018) 275 final.

În pofida progreselor de ansamblu, cărbunele rămâne o sursă semnificativă de emisii de gaze cu efect de seră în unele state membre

49 Curtea a examinat evoluția emisiilor de gaze cu efect de seră generate de cărbune. Ea a evaluat dacă:

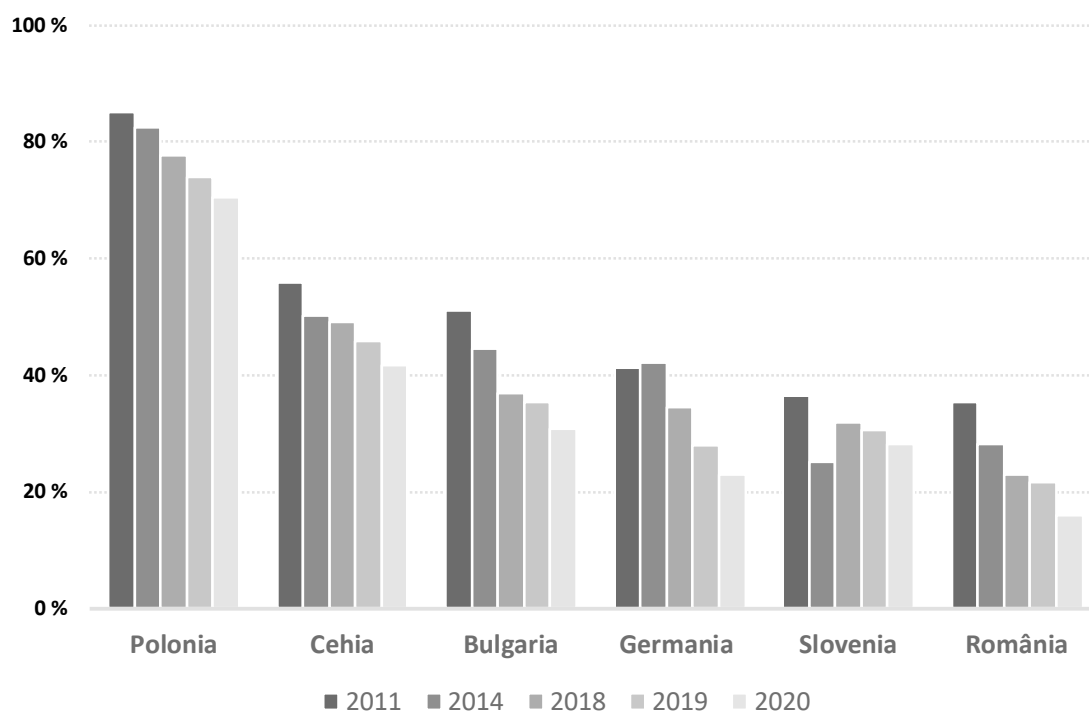
- o utilizarea cărbunelui pentru producția de energie electrică și termică (și emisiile de CO₂ aferente) s-a redus odată cu scăderea producției de cărbune termic din UE;
- o erau disponibile estimări fiabile cu privire la emisiile de metan generate de minele de cărbune active sau abandonate, precum și dacă existau norme și stimulente pentru limitarea emisiilor de metan generate de minele închise.

Emisiile de CO₂ generate de arderea cărbunelui au scăzut, dar cărbunele din producție internă a fost înlocuit uneori cu importuri sau cu alți combustibili fosili

50 În UE-27, emisiile de CO₂ generate de utilizarea cărbunelui pentru producția de energie electrică și termică au scăzut cu 59 % între 1990 și 2020. *Figura 12* arată că, în 2020, ponderea producției brute de energie electrică și termică pe bază de cărbune era în continuare de peste 15 % în șase țări ale UE. În cele șase state membre ale UE menționate în *figura 12*, arderea cărbunelui pentru producția de energie electrică și termică era responsabilă pentru o proporție variind între 9 % și 32 % din emisiile lor totale de gaze cu efect de seră în 2020 (excluzând emisiile și absorbanții din exploatarea terenurilor, schimbarea destinației terenurilor și silvicultură, precum și emisiile generate de aviația internațională)²⁸.

²⁸ Agenția Europeană de Mediu, *Annual European Union greenhouse gas inventory 1990–2020 and inventory report 2022*, 2022, p. 80 și p. 102.

Figura 12 –Ponderea producției brute de energie electrică și termică pe bază de cărbune

Sursa: Curtea de Conturi Europeană, pe baza datelor Agenției Europene de Mediu publicate de Eurostat.

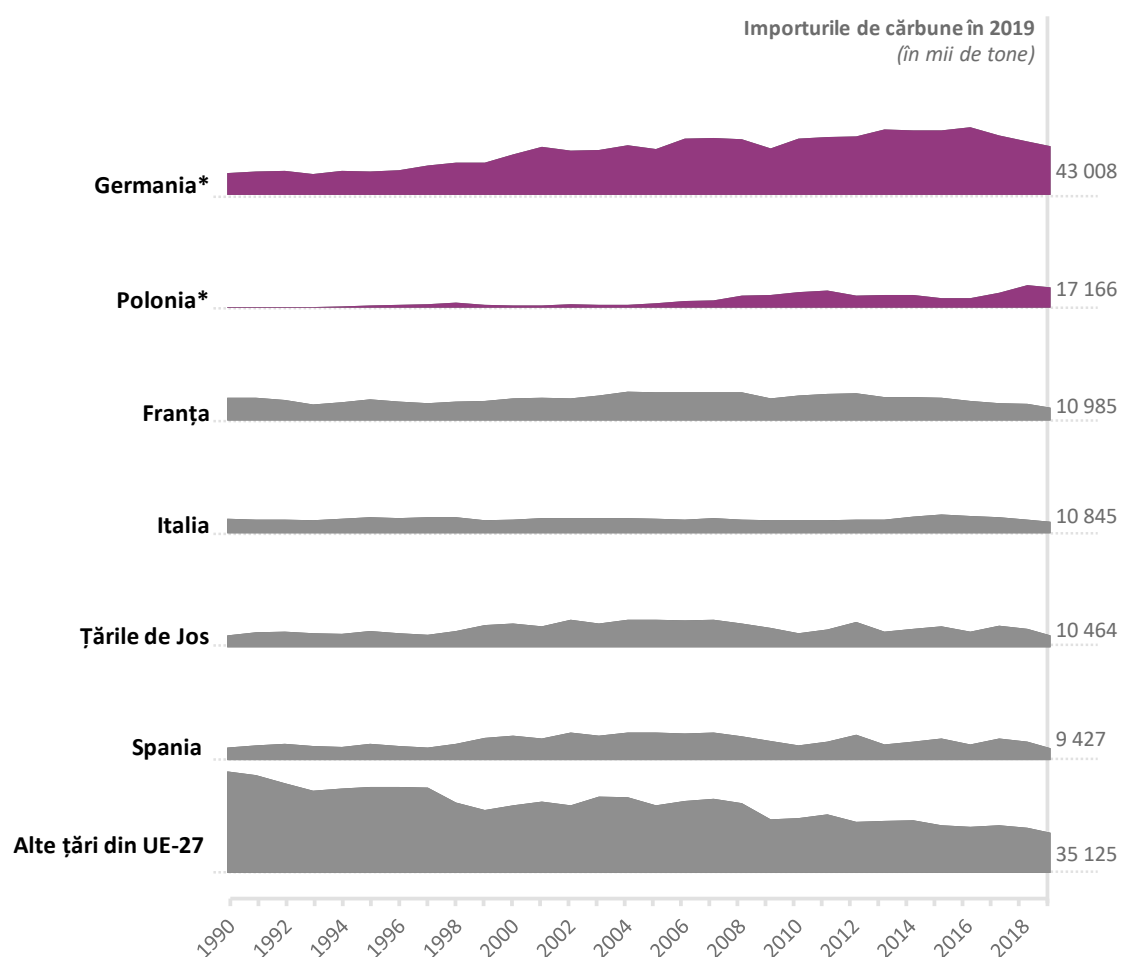
51 La nivelul de ansamblu al UE, proporția energiei electrice și termice produse pe bază de cărbune a scăzut cu 11 puncte procentuale între 2013 și 2020, de la 25 % la 14 %. Proporția energiei electrice și termice generate din surse regenerabile a crescut cu 11 puncte procentuale în aceeași perioadă, dar proporția energiei pe bază de gaze naturale a crescut și ea cu 4 puncte procentuale (a se vedea [figura 1](#)). În general, Curtea a observat că, în regiunile incluse în auditul său și în statele membre respective, cărbunele nu a fost înlocuit doar cu surse de energie durabile.

- În Cehia, producția de cărbune superior din Silezia Moravă (CZ) a scăzut cu 60 % între 2014 și 2019. Din cauza creșterii importurilor de cărbune superior, emisiile de CO₂ cauzate de arderea acestui tip de cărbune au scăzut cu numai 32 % în Cehia.
- În Lausitz (DE), minele active produceau mai mult cărbune pentru a acoperi producția pierdută din cauza închiderii minei Cottbus.
- În Spania, emisiile de CO₂ generate de arderea cărbunelui pentru producerea de energie electrică și termică au scăzut cu 63 % între 2013 și 2019. Or, aproximativ 40 % din această scădere a fost contrabalansată de o utilizare sporită a gazelor naturale.

- În Polonia, producția de cărbune superior a scăzut cu 25 % între 2014 și 2020, în timp ce utilizarea a scăzut doar cu 15 %, deoarece producția internă a fost parțial înlocuită cu importuri.
- În Valea Jiului (RO), scăderea producției de cărbune a fost parțial contrabalansată de o creștere a importurilor de gaze naturale.

52 **Figura 13** prezintă statele membre ale UE care au importat cele mai mari cantități de cărbune, din care cărbunele superior a reprezentat 91,5 % în 2019. Germania și Polonia și-au mărit în mod semnificativ importurile de cărbune în ultimii 15 ani, în condițiile în care, în restul UE, importurile de cărbune sunt, în general, în scădere.

Figura 13 – Importurile de cărbune

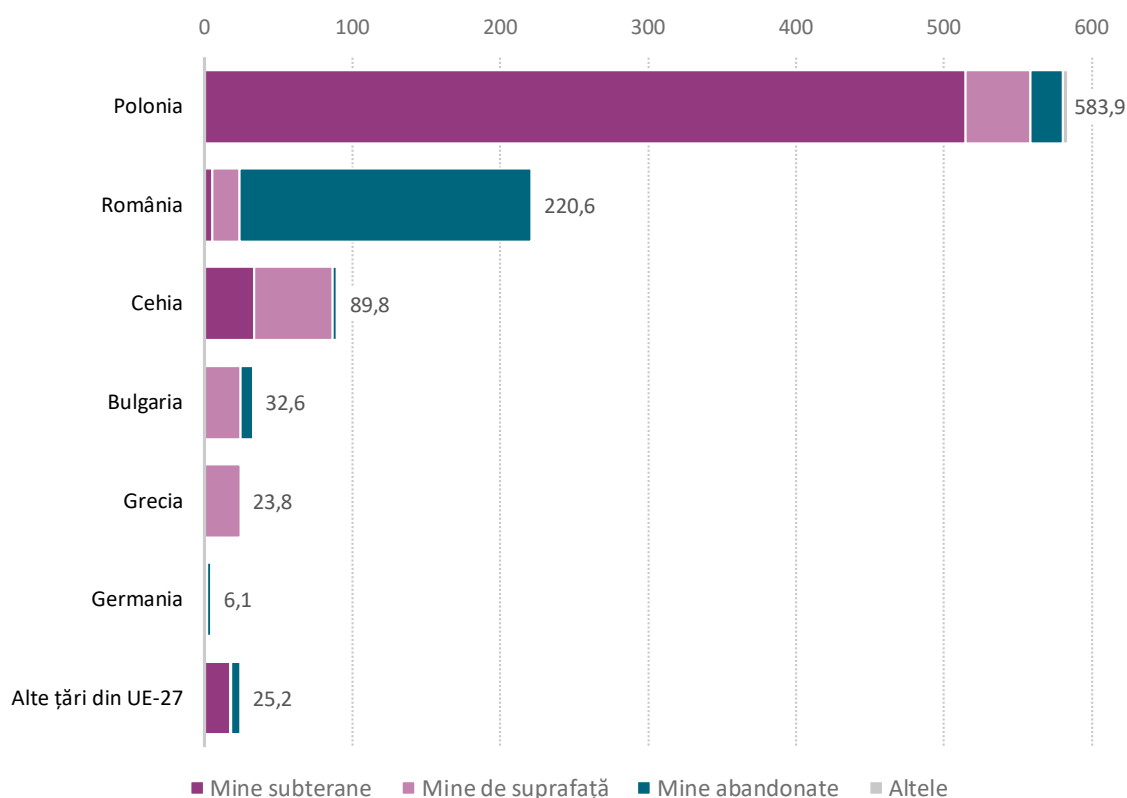
*Statele membre cu importuri mai mari decât în 1990: Cehia, Germania, Polonia și Slovenia.

Sursa: Curtea de Conturi Europeană, pe baza datelor Eurostat.

Până în prezent, statele membre au acordat puțină atenție emisiilor de metan generate de minele de cărbune închise sau abandonate

53 **Figura 14** arată că Polonia este de departe cel mai mare emițător de metan provenit din extracția și manipularea cărbunelui, urmată de România și Cehia, cele trei țări reprezentând împreună 89 % din totalul acestor emisii de metan²⁹. Diagrama arată, de asemenea, că minele subterane active sunt cele care contribuie în cea mai mare măsură la emisiile de metan. Întrucât concentrațiile de metan din aceste mine sunt verificate în mod continuu din motive legate de sănătate și siguranță, estimările cu privire la emisiile de metan raportate în inventarele naționale ale gazelor cu efect de seră pentru minele subterane active sunt considerate fiabile.

Figura 14 – Estimări ale emisiilor de metan provenite de la minele de cărbune în 2019 (în mii de tone)

Sursa: Curtea de Conturi Europeană, pe baza datelor din inventarele gazelor cu efect de seră ale Agenției Europene de Mediu.

²⁹ Agenția Europeană de Mediu, *Annual European Union greenhouse gas inventory 1990–2019 and inventory report 2021*, 2021, p. 346.

54 Emisiile provenite de la minele de suprafață nu pot fi măsurate în mod continuu, deoarece se disipează pe o suprafață largă. În consecință, cea mai precisă metodă de estimare se bazează pe cantitățile de cărbune extrase în fiecare mină activă, înmulțite cu un factor de emisie. Estimările cu privire la emisiile de metan din minele subterane închise sau abandonate sunt cele mai puțin precise, deoarece, în aceste mine care nu mai sunt în activitate, nu are loc o măsurare continuă a metanului care să permită calcularea unor factori de emisie mai fiabili. Un studiu³⁰ din 2020 preconiza că proporția emisiilor de metan din întreaga industrie a cărbunelui provenite din mine închise (neinundate) sau abandonate va crește semnificativ în viitor, în principal având în vedere emisiile mai scăzute provenite de la minele active și puțurile miniere mai adânci din minele recent închise.

55 Unele state membre, inclusiv Cehia, Germania și Polonia, au instituit stimulente sub formă de subvenții, ajutoare de stat și facilități fiscale pentru investiții în sisteme care utilizează metanul din minele închise sau abandonate pentru producția de energie electrică și termică. Cu toate acestea, doar câteva proiecte operaționale din țările incluse în auditul Curții utilizează metanul din minele închise sau abandonate pentru a produce energie electrică. Excepție face Germania, unde sunt operaționale peste 50 de astfel de proiecte³¹.

56 În prezent, nu există la nivelul UE norme care să limiteze emisiile de metan generate de extracția și manipularea cărbunelui. Totuși, prin publicarea unei propuneri de regulament în 2021³², Comisia urmărește să obțină informații mai bune cu privire la emisiile de metan provenite de la minele de cărbune active, închise sau abandonate și să reducă aceste emisii. **Figura 15** descrie o serie de elemente ale acestei propuneri care sunt relevante pentru sectorul cărbunelui.

³⁰ N. Kholod et al., „Global methane emissions from coal mining to continue growing even with declining coal production”, în *Journal of Cleaner Production*, volumul 256, 120489, 2020.

³¹ Baza de date *Coal Mine Methane*, dezvoltată de programul *Coalbed Methane Outreach* al Agenției pentru Protecția Mediului din SUA, la cererea Subcomitetului pentru cărbune din cadrul *Global Methane Initiative*.

³² **Propunere de regulament al Parlamentului European și al Consiliului** privind reducerea emisiilor de metan în sectorul energetic și de modificare a Regulamentului (UE) 2019/942, COM(2021) 805 final.

Figura 15 – Elemente-cheie ale propunerii de regulament privind emisiile de metan din sectorul cărbunelui

	 Mine subterane de cărbune închise sau abandonate	 Mine subterane și de suprafață de cărbune în activitate
Monitorizare și raportare	- crearea unui inventar al tuturor minelor închise sau abandonate - instalarea de echipamente de măsurare, măsurători periodice și raportare regulată	instituirea unor norme privind monitorizarea și raportarea emisiilor de metan
Atenuare	elaborarea și implementarea unui plan de atenuare vizând emisiile de metan	în minele subterane de cărbune, interzicerea evacuării în atmosferă și a arderii la faclă a metanului din stațiile de evacuare (<i>din 2025</i>) și din puțul de aerisire (<i>din 2027</i>)

Sursa: Curtea de Conturi Europeană, pe baza propunerii de regulament.

Concluzii și recomandări

57 Curtea a evaluat în cadrul auditului său dacă sprijinul acordat în perioada 2014-2020 de UE contribuise în mod eficace la tranziția socioeconomică și energetică în șapte regiuni selectate din UE în care industria cărbunelui era în declin. Concluzia Curții este că sprijinul acordat de UE pentru regiunile carbonifere a pus un accent limitat pe crearea de locuri de muncă și pe tranziția energetică, având un impact redus în materie, și că, în pofida unor progrese în ansamblu, cărbunele rămâne o sursă semnificativă de emisii de gaze cu efect de seră în unele state membre.

58 În primul rând, Curtea a analizat dacă lucrătorii disponibilizați din sectorul cărbunelui beneficiaseră de formare și asistență corespunzătoare care să îi ajute să găsească un nou loc de muncă. Autoritățile regionale au avut la dispoziție în acest scop atât fonduri naționale, cât și fonduri UE. S-a constatat că lucrătorii disponibilizați din sectorul cărbunelui au avut posibilitatea de a urma cursuri de formare profesională finanțate prin FSE, dar lipseau date privind gradul de participare a acestui grup specific de persoane. O situație în general pozitivă pe piața muncii în majoritatea regiunilor incluse în sfera auditului Curții a redus riscul ca lucrătorii disponibilizați din sectorul cărbunelui să rămână șomeri (punctele [26-32](#)).

59 În al doilea rând, Curtea a examinat dacă statele membre, împreună cu Comisia, identificaseră nevoile de dezvoltare socioeconomică ale regiunilor carbonifere și direcționaseră fondurile în consecință. Regiunile carbonifere selectate utilizaseră fondurile UE în diferite moduri pentru a răspunde nevoilor proprii specifice, dar cu un accent insuficient pe tranziția socioeconomică și energetică. S-a observat că majoritatea regiunilor și-au elaborat strategiile de tranziție către sfârșitul perioadei 2014-2020.

60 Curtea a constatat că numărul de locuri de muncă create în mod direct în aceste regiuni prin investiții finanțate din FEDR a fost relativ scăzut. Ea a mai observat că, în majoritatea regiunilor din eșantionul său, proiectele finanțate nu au avut un impact semnificativ asupra economiilor de energie sau asupra capacității de producție a energiei din surse regenerabile (punctele [33-43](#)).

61 Începând din 2018, Comisia oferă diverse tipuri de expertiză regiunilor carbonifere, iar în 2020 a prezentat propuneri în vederea creării Fondului pentru o tranziție justă (FTJ), cu un buget de 19,3 miliarde de euro. Avizul Curții referitor la propunerile Comisiei de regulament privind FTJ a evidențiat faptul că Comisia nu a efectuat o analiză cuprinzătoare cu privire la rezultatele obținute de finanțarea

anterioară din partea UE în aceste regiuni sau la nevoile lor rămase neacoperite. Totodată, Curtea a constatat că statele membre aveau dificultăți în a utiliza fondurile disponibile în termenul stabilit pentru a sprijini o tranziție eficace. Aceste deficiențe prezintă riscul ca fondurile menite să reducă costurile socioeconomice și de mediu ale tranziției să fie cheltuite fără ca tranziția să aibă de fapt loc. Riscul a crescut odată cu invadarea Ucrainei de către Rusia în 2022 (punctele 44-48).

Recomandarea 1 – Să se verifice dacă Fondul pentru o tranziție justă este utilizat în mod eficace și eficient pentru a atenua impactul socioeconomic al tranziției către neutralitatea climatică în regiunile carbonifere și în cele cu o intensitate ridicată a carbonului

Atunci când aprobă planurile și programele teritoriale pentru o tranziție justă și modificările acestora, precum și atunci când monitorizează și raportează cu privire la punerea lor în aplicare, Comisia ar trebui să verifice dacă statele membre:

- (a) au specificat măsurile planificate și calendarul pentru tranziția de la cărbune și pentru transformarea activităților cu o intensitate ridicată a carbonului în concordanță cu obiectivele climatice ale UE;
- (b) s-au asigurat că resursele programate nu depășesc nevoile financiare identificate în raport cu ritmul tranziției;
- (c) au asigurat complementaritatea și coordonarea între diferitele surse de finanțare de la nivelul UE și de la nivel național.

Data-țintă pentru punerea în aplicare a recomandării: 2022 pentru adoptarea planurilor și programelor teritoriale pentru o tranziție justă; 2026 pentru monitorizare și raportare.

62 În fine, Curtea a evaluat dacă emisiile de gaze cu efect de seră generate de cărbune s-au redus odată cu scăderea producției de cărbune din UE. S-a constatat o reducere semnificativă a emisiilor de CO₂ generate de arderea cărbunelui, dar, uneori, cărbunele din producție internă a fost înlocuit cu importuri sau cu alți combustibili fosili. Ponderea producției brute de energie electrică și termică pe bază de cărbune era în continuare de peste 15 % în șase țări ale UE în 2020.

63 Curtea a constatat, de asemenea, că raportarea emisiilor de metan provenite de la minele închise sau abandonate nu era suficient de fiabilă și că, cu excepția

Germaniei, metanul provenit de la aceste mine este utilizat doar marginal. Raportarea și atenuarea acestor emisii nu sunt în prezent bine reglementate, însă o propunere a Comisiei publicată în decembrie 2021 urmărește să abordeze aceste probleme (punctele [49-56](#)).

Recomandarea 2 – Să se difuzeze bune practici referitoare la măsurarea și gestionarea emisiilor de metan

Pe baza propunerii din 2021 de regulament privind reducerea emisiilor de metan în sectorul energetic, Comisia ar trebui să colecteze și să difuzeze exemple de bune practici din statele membre referitoare la măsurarea și gestionarea emisiilor de metan provenite de la minele de cărbune închise sau abandonate.

Data-țintă pentru punerea în aplicare a recomandării: 2025.

Prezentul raport a fost adoptat de Camera I, condusă de doamna Joëlle Elvinger, membră a Curții de Conturi, la Luxemburg, în ședința sa din 21 septembrie 2022.

Pentru Curtea de Conturi

Klaus-Heiner Lehne
Președinte

Anexă

Producția și consumul de cărbune în UE

(în mii de tone)

Statul membru	2010		2015		2020	
	Producție	Consum	Producție	Consum	Producție	Consum
Belgia	2 005	7 836	1 274	6 329	1 140	4 613
Bulgaria	30 749	34 080	36 797	37 915	23 055	23 915
Cehia	58 180	55 599	48 984	48 657	34 113	37 281
Danemarca	–	6 521	–	3 154	–	1 240
Germania	197 914	249 172	200 171	255 305	120 452	151 630
Estonia	22	60	8	29	15	12
Irlanda	–	2 024	–	2 401	–	708
Grecia	56 520	58 319	46 246	44 548	14 054	14 645
Spania	10 561	16 582	4 695	26 272	567	5 554
Franța	3 219	21 787	3 315	17 512	2 417	10 421
Croația	–	1 198	–	1 021	–	603
Italia	4 211	25 705	1 768	21 581	1 292	9 152
Cipru	–	27	–	6	–	22
Letonia	–	170	–	81	–	39
Lituania	–	316	–	265	–	221
Luxemburg	–	111	–	84	–	66
Ungaria	10 195	11 761	10 267	11 423	6 991	8 097
Malta	–	–	–	–	–	–
Țările de Jos	2 130	14 228	2 117	20 056	1 947	8 288
Austria	1 431	6 472	1 379	6 103	1 370	5 025
Polonia	142 963	144 591	145 477	138 339	108 476	111 560
Portugalia	–	2 705	–	5 512	–	957
România	31 129	32 611	25 493	27 858	15 031	16 678
Slovenia	4 430	4 950	3 168	3 613	3 175	3 491
Slovacia	4 093	9 333	3 637	8 049	2 187	5 608
Finlanda	866	8 256	915	5 271	796	3 639
Suedia	1 197	4 283	1 187	4 060	1 070	3 153
UE-27	561 815	718 697	536 898	695 445	338 149	426 620

Sursa: Eurostat.

Lista acronimelor

CO₂: dioxid de carbon

FEDR: Fondul european de dezvoltare regională

Fondurile ESI: fondurile structurale și de investiții europene

FSE: Fondul social european

FSE: Fondul social european

FTJ: Fondul pentru o tranziție justă

JRC: Centrul Comun de Cercetare

PM_{2,5}: particule fine de materie

SWOT: puncte forte, puncte slabe, oportunități și amenințări
(*strengths/weaknesses/opportunities/threats*)

Glosar:

Acord de parteneriat: acord încheiat între Comisie și un stat membru sau o țară din afara UE, în contextul unui program de cheltuieli al UE, în care sunt stabilite, printre altele, planurile strategice, prioritățile de investiții, condițiile schimburilor comerciale sau dispozițiile care reglementează furnizarea ajutorului pentru dezvoltare.

Acordul de la Paris: acord internațional semnat în 2015 pentru a limita încălzirea globală la mai puțin de 2°C, depunându-se toate eforturile pentru a o limita la 1,5°C.

Ajutor de stat: sprijin guvernamental direct sau indirect acordat unei întreprinderi sau unei organizații și care îi oferă acesteia un avantaj față de concurenții săi.

Analiză SWOT: o evaluare a punctelor forte, a punctelor slabe, a oportunităților și a amenințărilor care caracterizează o entitate, o jurisdicție sau un program.

Cărbune termic: cărbune utilizat în principal în centralele electrice pentru producția de energie electrică și termică.

Fondurile structurale și de investiții europene: cele cinci fonduri principale ale UE care, împreună, au sprijinit dezvoltarea economică în UE în perioada 2014-2020: Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime.

Gaz cu efect de seră: gaz din atmosferă – cum ar fi dioxidul de carbon sau metanul – care absoarbe și emite radiație, blocând căldura și încălzind astfel suprafața planetei; acest fenomen este cunoscut sub numele de „efect de seră”.

Întreprinderi mici și mijlocii (IMM-uri): întreprinderi cu mai puțin de 250 de angajați și fie o cifră de afaceri anuală de maximum 50 de milioane de euro, fie un bilanț anual de cel mult 43 de milioane de euro.

Neutralitate climatică: situație în care activitățile umane nu au niciun efect net asupra climei.

NUTS: *Nomenclature des unités territoriales statistiques* – sistem de clasificare a regiunilor UE în trei grupe, în funcție de dimensiunea populației, utilizat în scopuri statistice și pentru elaborarea politicilor regionale. Nivelul NUTS 1 corespunde regiunilor celor mai mari, în timp ce NUTS 3 desemnează regiunile cele mai mici.

Pactul verde european: strategie de creștere a UE, adoptată în 2019, care urmărește să ajute UE să atingă neutralitatea climatică până în 2050.

Program operațional: cadrul de bază pentru implementarea proiectelor finanțate de UE în domeniul coeziunii într-o perioadă dată, reflectând prioritățile și obiectivele stabilite în acordurile de parteneriat încheiate între Comisie și fiecare stat membru.

Regiuni cu o intensitate ridicată a carbonului: regiuni în care combustibilii fosili sunt utilizați pe scară largă pentru producția de energie electrică, pentru încălzire sau în procesele industriale, având ca rezultat un nivel ridicat de emisii de gaze cu efect de seră.

Răspunsurile Comisiei

<https://www.eca.europa.eu/ro/Pages/DocItem.aspx?did=62373>

Calendar

<https://www.eca.europa.eu/ro/Pages/DocItem.aspx?did=62373>

Echipa de audit

Rapoartele speciale ale Curții de Conturi Europene prezintă rezultatele auditurilor sale cu privire la politicile și programele UE sau la diverse aspecte legate de gestiune aferente unor domenii bugetare specifice. Curtea de Conturi Europeană selectează și concepe aceste sarcini de audit astfel încât impactul lor să fie maxim, luând în considerare riscurile la adresa performanței sau a conformității, nivelul de venituri sau de cheltuieli implicat, evoluțiile viitoare și interesul politic și public.

Acest audit al performanței a fost efectuat de Camera de audit I – Utilizarea durabilă a resurselor naturale, condusă de doamna Joëlle Elvinger, membră a Curții de Conturi Europene. Auditul a fost condus de domnul Nikolaos Milionis, membru al Curții de Conturi Europene, sprijinit de: Kristian Sniter, șef de cabinet, și de Matteo Tartaggia, atașat în cadrul cabinetului; Emmanuel Rauch, manager principal; Jindřich Doležal, coordonator; Gareth Roberts, Kurt Bungartz, Krzysztof Zalega, Pekka Ulander, Maria Eulàlia Reverté I Casas și Mihaela Văcărașu, auditori. Marika Meisenzahl a furnizat sprijin grafic. Richard Moore și Laura Mcmillan au asigurat sprijin lingvistic.

De la stânga la dreapta: Kristian Sniter, Emmanuel Rauch, Maria Eulàlia Reverté I Casas, Nikolaos Milionis, Matteo Tartaggia, Pekka Ulander, Jindřich Doležal.

DREPTURI DE AUTOR

© Uniunea Europeană, 2022

Politica Curții de Conturi Europene referitoare la reutilizare este definită în [Decizia nr. 6-2019 a Curții de Conturi Europene](#) privind politica în materie de date deschise și reutilizarea documentelor.

Cu excepția cazului în care se precizează altceva (de exemplu, într-o mențiune separată indicând drepturile de autor), conținutul elaborat de Curtea de Conturi Europeană pentru care UE deține drepturile de autor face obiectul licenței [Creative Commons Atribuire 4.0 Internațional \(CC BY 4.0\)](#). Prin urmare, ca regulă generală, reutilizarea este autorizată cu condiția menționării adecvate a autorilor și a indicării eventualelor modificări. Reutilizatorul conținutului elaborat de Curtea de Conturi Europeană nu poate altera sensul sau mesajul inițial. Curtea de Conturi Europeană nu răspunde pentru eventualele consecințe ale reutilizării.

Este necesar să obțineți o permisiune suplimentară în cazul în care un anumit conținut prezintă persoane fizice ce pot fi identificate, de exemplu în cazul fotografiilor în care apar membri ai personalului Curții de Conturi Europene sau în cazul în care conținutul include lucrări ale unor terți.

Dacă se obține o astfel de permisiune, ea anulează și înlocuiește permisiunea de natură generală menționată mai sus și va indica în mod clar eventualele restricții de utilizare.

Pentru a utiliza sau a reproduce un conținut pentru care UE nu deține drepturile de autor, poate fi necesar să obțineți o permisiune în acest sens direct de la titularii drepturilor de autor.

Figurile 10, 15 – pictograme: aceste figuri au fost concepute folosind resurse de pe site-ul [Flaticon.com](#). © [Freepik Company S.L.](#) Toate drepturile rezervate.

Programele informatice sau documentele care fac obiectul unor drepturi de proprietate industrială, cum ar fi brevetele, mărcile, desenele și modelele înregistrate, logourile și denumirile, sunt excluse din politica Curții de Conturi Europene referitoare la reutilizare.

Familia site-urilor instituționale ale Uniunii Europene care sunt incluse în domeniul europa.eu oferă linkuri către site-uri terțe. Deoarece Curtea de Conturi Europeană nu are control asupra acestor site-uri, sunteți încurajați să verificați politica aplicată de ele în ceea ce privește respectarea vieții private și drepturile de autor.

Utilizarea logoului Curții de Conturi Europene

Logoul Curții de Conturi Europene nu poate fi utilizat fără acordul prealabil al Curții de Conturi Europene.

PDF	ISBN 978-92-847-8774-6	ISSN 1977-5806	doi:10.2865/844393	QJ-AB-22-020-RO-N
HTML	ISBN 978-92-847-8787-6	ISSN 1977-5806	doi:10.2865/059	QJ-AB-22-020-RO-Q

Eliminarea treptată a cărbunului este esențială pentru atingerea obiectivelor climatice ale UE. În 2020, UE a creat Fondul pentru o tranziție justă, în valoare de 19,3 miliarde de euro, cu scopul de a sprijini tranziția către neutralitatea climatică. Pentru a vedea ce învățăminte pot fi desprinse și valorificate în implementarea acestui fond, Curtea a evaluat dacă sprijinul acordat în perioada 2014-2020 de UE contribuise în mod eficace la tranziția socioeconomică și energetică în anumite regiuni din UE în care industria cărbunului era în declin. Curtea a concluzionat că sprijinul a pus un accent limitat pe crearea de locuri de muncă și pe tranziția energetică, având un impact redus în materie, și că, în pofida unor progrese în ansamblu, cărbunele rămâne o sursă semnificativă de emisii de gaze cu efect de seră în unele state membre. Curtea recomandă acțiuni în vederea utilizării eficace și eficiente a Fondului pentru o tranziție justă, precum și în vederea unei mai bune măsurări și gestionări a emisiilor de metan provenite de la minele închise sau abandonate.

Raport special al Curții de Conturi Europene prezentat în temeiul articolului 287 alineatul (4) al doilea paragraf TFUE.

CURTEA DE
CONTURI
EUROPEANĂ

Oficiul pentru Publicații
al Uniunii Europene

CURTEA DE CONTURI EUROPEANĂ
12, rue Alcide de Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tel. +352 4398-1

Întrebări: eca.europa.eu/ro/Pages/ContactForm.aspx

Website: eca.europa.eu

Twitter: @EUAuditors